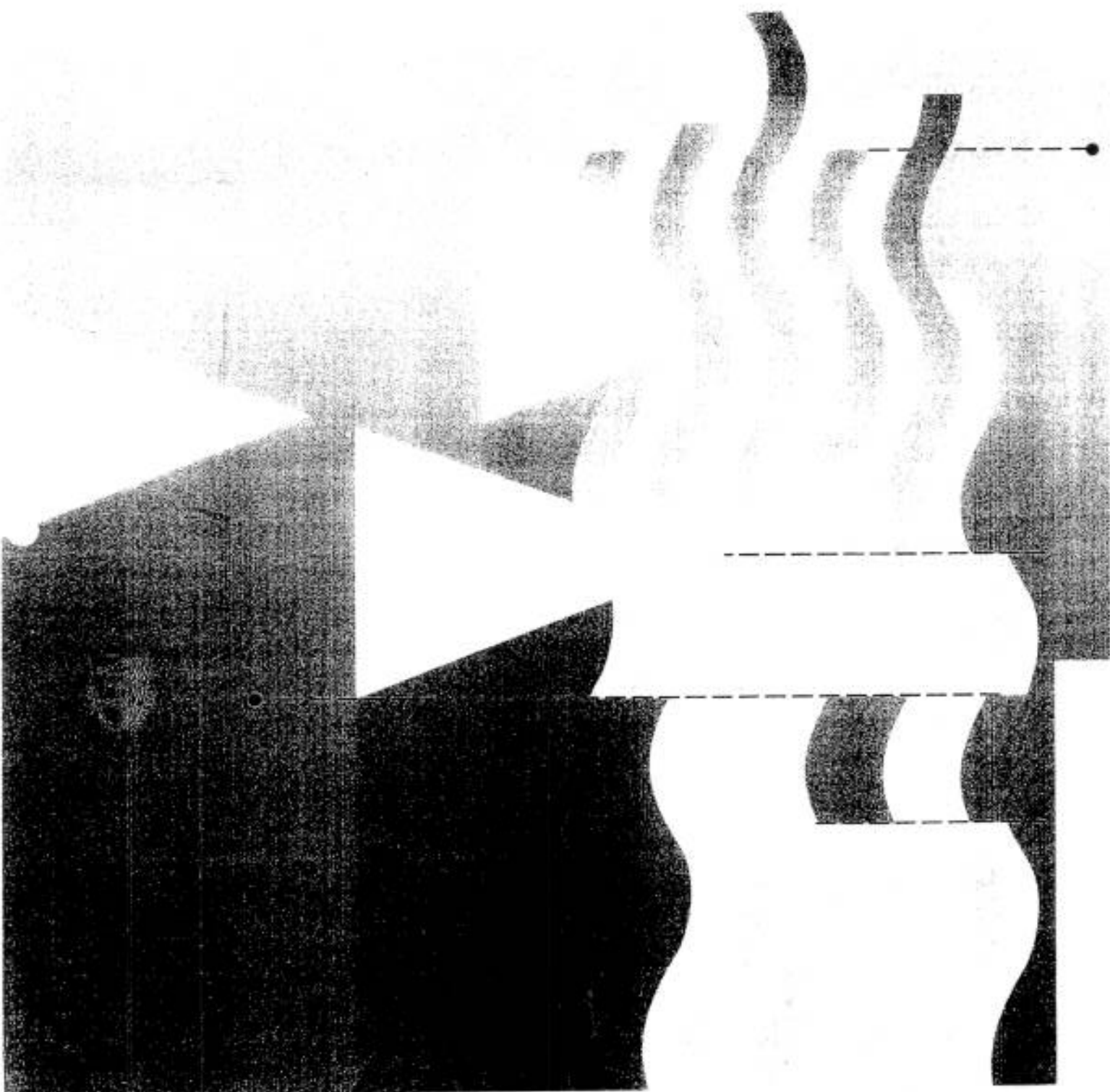

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Binnenlandse Veiligheidsdienst

Revolutionaire Anti Racistische Aktie

De Anti-Imperialistische Stroming in Nederland

Revolutionaire Anti Racistiese Aktie

De Anti-Imperialistische Stroming in Nederland

REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE

De Anti-Imperialistische Strooming in Nederland

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en sexismen is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

* Kommunikatie van RARA, 17 maart 1990

's-Gravenhage,

25 november 1993

INHOUDSOPGAVE

	datum	pag.
1. INLEIDING		1
1.1 Het Landelijk Coördinatie Team	(1986-1988)	1
1.2 Het KOBI-team	(1991-1992)	2
1.3 Het BVD-team		3
1.4 Doel van deze nota		4
2. DE ANTI-IMPERIALISTISCHE STROMING		5
2.1 Het ontstaan van een kritische samenleving		5
2.2 Politiek activisme in Nederland		6
2.3 De anti-imperialistische ideologie		6
2.3.1 Speerpunten van de totaalstrijd		7
2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland		8
3. ORGANISATIES		13
3.1 Het actieblad De Zwarte - Den Haag	(1983-1990)	13
3.2 Radicaal links blad "Konfrontatie" Den Haag	(1991-heden)	13
3.3 Frontline Info Buro/Boekhandel Slagerzicht-Amsterdam		14
3.4 Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA)	(1987/88-heden)	15
3.5 Vrouweninfocentrum "De Wilde Roos" Amsterdam	(1989-1991)	15
3.6 Solidariteitscentrum (voor Latijns-Amerika)		16
Ultimatum Amsterdam		16
3.6.1 De Postwisselfraude	(17-03-1989)	17
3.7 Stichting "World Corn" Amsterdam	(1992-heden)	18
3.8 Steungroep Radio Farabundo Marti Den Bosch	(1988-?)	18
3.13 Fix Telematics Den Bosch	(1989-heden)	20
3.15 Bulletin Board Systems		22
3.16 Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA)	(1985-heden)	22
4. REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE		24
4.1 Het "socialistische perspectief" van RARA		24
4.1.1 Gewelddadigheid		27
4.2 De RARA-actiedoelen		28
4.3 De aanslagen		29
4.3.1 Bomaanslag Van Heutsz-monument te Amsterdam	(11-09-1984)	29
4.3.2 Aanslag Deuss (Trans World Oil) te Berg en Dal	(07-01-1985)	31
4.3.3 Aanslag Makro Duivendrecht	(17-09-1985)	32
4.3.4 Aanslag op Emballagebedrijf Van Leer te Amstelveen	(09-07-1986)	34
4.3.5 Aanslag Teleport (PTT-schotelantenne) te Amsterdam	(21-08-1986)	35

	datum	pag.
4.3.6 Aanslag tegen kantoor Olympische Spelen Amsterdam 1992 (N.O.C.) te Amsterdam	(21-08-1986)	37
4.3.7 Aanslag Makro Duiven	(18-12-1986)	38
4.3.8 Aanslag Makro Duivendrecht	(18-12-1986)	38
4.3.9 Aanslag Makro Nuth	(10-01-1987)	39
4.3.10 Aanslag Shell Nieuwegein	(19-06-1987)	40
4.3.11 Aanslag Boot-Olie Alphen aan den Rijn	(26-06-1987)	42
4.3.12 Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA Schiedam	(25-01-1988)	43
4.3.13 Slangen-snijactie Shell-station Amsterdam	(07-03-1988)	45
4.3.14 De RARA-arrestaties	(11-04-1988)	46
4.3.17 Aanslag op Thermo Shell Centrum Hilversum	(17-04-1989)	49
4.3.18 Aanslagen tegen de KMAR Arnhem/Oldenzaal	(19-03-1990)	52
4.3.19 Aanslag op het ministerie van Justitie Den Haag	(26-03-1990)	54
4.3.20 Aanslagen op woonhuis van Staatssecretaris Kosto te Groot-Schermer en ministerie van Binnenlandse Zaken Den Haag	(13-11-1991)	55
4.3.21 Aanslag ministerie van Sociale Zaken/DIA Den Haag	(01-07-1993)	57
4.4. De structuur van RARA		59
4.4.1 RAR-(kern)groep		62
4.4.2 Internationale contacten		63
4.5 Modus Operandi		63
4.5.1 Keuze van het actiedoel		63
4.5.2 Emotie		64
4.5.3 De bommen		64
4.5.4 De uitvoering		66
4.5.5 Communicatie		67
4.5.6 Financiën		67
4.5.7 Karakteristieken van RARA		68

DE VERWORPENEN DER AARDE

*Wij zullen met jullie opstaan voor de strijd tegen het imperium van
de winst, we zullen met jullie rouwen om jullie doden, lachen met
jullie over iedere gewonnen slag, meedansen, de dodendans van
het imperialisme.*

*Het zal een lange weg zijn,
Kameraden,
maar stap voor stap
zal ook de aarde
door ons allen
terugveroverd worden
tot ze geheel
aan de mensen zal behoren.*

Uit: "De arrestaties van 11-4; blad over zeepbellen".

1. INLEIDING

Begin jaren tachtig werd het Nederlandse activisme beheerst door krakers, anti-militaristen en anti-kern-energie-activisten. Eén van de meest geruchtmakende actiegroepen op dat moment was de anti-militaristische actiegroep Onkruid. Deze groep bleek een kraamkamer voor vele - gespecialiseerde - actiegroepen.

Nederland kende ook acties, weliswaar geen bomaanslagen zoals in de ons omringende landen, maar zogenaamde "Breek in, maak openbaar"-acties en sabotage-acties.

Door de BVD wordt reeds vanaf het begin van de jaren tachtig aandacht besteed aan actiegroepen die door hun activiteiten "de rechtsstaat schokken". Voortdurend werd getracht bedenkelijke ontwikkelingen in deze sfeer te volgen en gewelddadigheden in een vroegtijdig stadium te onderkennen. Hierbij maakte de BVD gebruik van verschillende haar ten dienste staande inlichtingenmiddelen. In een aantal gevallen kon op basis van - via deze middelen ingewonnen - informatie een actie worden voorkomen. In een groter aantal gevallen kon ná een actie, via analyse, een dadergroep achterhaald worden.

Toen in 1985 de eerste RARA-aanslagen gepleegd werden, werd niet alleen het activisme hierdoor verrast, ook opsporings- en veiligheidsdiensten zaten in eerste instantie met hun handen in het haar. De wijze waarop RARA aanslagen pleegde was nieuw en de omvang van de schade was ongebruikelijk groot.

In de jaren 1985 tot en met 1987 pleegde RARA meerdere aanslagen. Naar aanleiding van iedere aanslag werd er een lokaal politieteam opgericht dat trachtte de daders te identificeren en aan te houden. Veel leverden deze onderzoeken niet op. Door de onervarenheid van het politiekorps en het feit dat RARA landelijk opereert, was het voor de korpsen onmogelijk om het onderzoek succesvol af te ronden.

1.1 Het Landelijk Coördinatie Team (1986-1988)

Na de aanslagenreeks van RARA werd daarom op 15 januari 1987 een speciaal recherche-team geformeerd. Het team was een samenwerkingsverband tussen verschillende Korpsen van Gemeentepolitie, het Korps Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee. Het werd ondersteund door de Centrale Recherche Informatiedienst. Het team droeg een landelijk karakter en werkte vanuit Amsterdam onder de naam Landelijk Coördinatie Team (LCT). Belangrijkste taak van het team was het oplossen van de Makro-branden. In dit team participeerde ook de BVD. Zij trachtte vanuit haar ervaring met het "politiek gewelddadig activisme" het team te ondersteunen. In veel gevallen bleek de bijdrage van de dienst belangrijk te zijn. De afdeling BF, belast met het Politiek Activisme, kon het team voorzien van achtergrondinformatie over allerlei personen en organisaties die de subcultuur, die het activisme is, vorm geven.

Wanneer na geruime tijd de contouren van de RARA-dadergroep zich beginnen af te tekenen, worden er door de politie, CRI en de BVD voortdurend observatie-acties op de doelgroep gehouden. Deze acties leverden interessante relatiepatronen op. Ook slaagde het team erin om een aantal RARA-achtige aanslagen aan dezelfde dadergroep toe te schrijven. Informatie van de BVD over deze groepen werd in het team ingebracht. Deze informatie zou een belangrijke richtinggevende functie vervullen tijdens het verdere verloop van het onderzoek. De BVD slaagde er via haar specifieke inlichtingenmiddelen in een enorme hoeveelheid informatie over de doelgroep in te winnen.

Wat misschien nog wel belangrijker bleek, was de informatie die de BVD verzamelde over activisten die geen deel uitmaakten van de RARA-

kern. Mogelijke aanknopingspunten, die door het LCT werden aangedragen konden op grond hiervan in de juiste context geplaatst worden. Hierdoor werd veel onnodig rechercheerwerk voorkomen.

Op 11 april 1988 werden op grond van de resultaten van het LCT-onderzoek 8 personen aangehouden. Er werden huiszoekingen gehouden en de verdachten werden onderworpen aan een intensief verhoor. Geen van de verdachten zei iets; men volhardde in een langdurig stilzwijgen. Alleen op basis van tactisch rechercheerwerk werden voldoende technische bewijzen gevonden die een veroordeling van Roemersma mogelijk maakten. Op grond van een procedurefout werd hij uiteindelijk na een detentie van acht maanden vrijgelaten.

2

Met het optreden van het LCT kreeg RARA definitief een gezicht. Vermoedens en aanwijzingen werden bevestigd. De groep rond Roemersma nam inderdaad een belangrijke plaats in binnen het anti-imperialistische actiewereldje. De ideologische en technische kern was ontmaskerd. Er werd meer inzicht verkregen in de RARA-zienwijze en de positie die RARA innam ten opzichte van de rest van de Beweging. Onvoldoende inzicht werd verkregen in de uitvoeringswijze van RARA.

1.2 Het team (1991-1992)

Zo werden de inspanningen van de BVD beoordeeld...

Na de arrestaties begon RARA een tweede leven. Opnieuw pleegde zij brandaanslagen. De RARA-kern bleek veel geleerd te hebben van het LCT-onderzoek. Fouten die het LCT ontdekte, werden dan ook niet meer gemaakt. Aanwijzingen die eventueel in de richting van een dadergroep wijzen, werden dan ook niet gevonden. De BVD ging verder met het in kaart brengen van de anti-imperialistische scene. Het werd zelfs een van haar speerpunten. Een belangrijk deel van deze stroming kon verder in kaart gebracht worden en een belangrijk gedeelte van de personen en organisaties werd voortdurend onder controle gehouden. Alle inlichtingen-middelen werden ingezet. Ondanks de inspanningen van informanten en agenten, wist de BVD niet verder door te dringen dan tot de periferie van RARA. Toch is dit beeld niet zo hopeloos als het lijkt. Er werden, zij het moeizaam, kleine succesjes geboekt die RARA steeds meer gezicht geven. Maar tegenslagen waren er ook. De aanslagen op Kosto en Binnenlandse Zaken waren een grote tegenslag voor het team dat zich met RARA bezighoudt. Na de aanslagen startte zowel de politie als de BVD een grootschalig onderzoek. Wederom werd besloten tot de oprichting van een speciaal opsporingsteam. In opdracht van de Landelijk Officier van Justitie belast met Terreurbestrijding werd er in november 1991 een landelijk researchteam geformeerd dat onder zijn leiding het onderzoek naar de daders verrichtte. Het team werd een samenwerkingsproject van de korpsen Den Haag en Alkmaar en de CRI. Het -team, zoals het genoemd werd, kreeg als vestigings-plaats Den Haag. Ook hier werd door de BVD ondersteuning verleend. De BVD balde zijn inzet samen in een groot, directie-overschrijdend team, genaamd . Relevante informatie werd door aan het I-team geëxploiteerd en vragen werden op basis van de beschikbare informatie en kennis beantwoord. Ondanks enorme inspanningen van alle betrokken partijen leidde ook deze aanpak niet tot aanhoudingen. Wel werd een actuele en geschoonde milieu-kaart van anti-imperialistisch Nederland verkregen, die tevens een selectie bevatte van die activisten, die bereid en in staat zijn tot aanwending van geweld.

Na de opheffing van het -team ging het onderzoek bij de BVD en CRI verder.

1.3 Het BVD-team

Stardust werd op 1 september 1992 voortgezet in het team . De BVD boorde nieuwe informatie-kanalen aan en introduceerde nieuwe werkmethoden. Deze nieuwe aanpak resulteerde in een verbetering van de informatiepositie rond RARA. Beter inzicht werd verkregen in de samenstelling van RARA, de internationale contacten van de kern-groep, de communicatie-methoden én er werden aanwijzingen verkregen die wezen op voorbereidingen voor een nieuwe aanslag.

De onderzoekingen, die de BVD in nauwe samenwerking met CRI uitvoerde, werden tegen-gewerkt door activiteiten van zogenaamde "scannerfreaks".

Terwijl het team volop bezig is met haar onderzoek en zij ervan overtuigd is dat men de voorbereiding van een aanslag onder controle heeft, slaat RARA wederom met succes toe. Op een onverwacht moment pleegt men een aanslag op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Analyse door het -team achteraf duidt erop dat dezelfde kerngroep wederom betrokken is bij deze aanslag.

Ondanks de tegenslag van de laatste aanslag zijn de personen die betrokken zijn bij de op-

sparing van RARA ervan overtuigd dat alleen door volharding RARA op de knieën gekregen kan worden. Het inzetten van nieuwe, ongebruikelijke modi operandi zijn hierbij van wezenlijk belang. RARA is maar al te goed op de hoogte van de mogelijkheden en werkwijze van haar tegenstanders.

1.4 Doel van deze nota

Deze nota gaat dieper in op het fenomeen RARA. Aandacht wordt besteed aan de door haar gepleegde aanslagen en doelen, de achtergrond van haar leden, haar positie binnen de Beweging (nationaal en internationaal), de ideologie en de modus operandi. Voor veel lezers zal de subcultuur van het Politiek Activisme vreemd zijn. Daarom zullen ook hieraan enkele paragrafen gewijd worden.

29 november 1993

2. DE ANTI-IMPERIALISTISCHE STROMING

2.1 Het ontstaan van een kritische samenleving

Het na-oorlogse tijdsbestek tot aan de jaren zestig kan vooral worden getypeerd als een periode van economisch herstel, waarin industrialisering en het begeleidend proces van verstedelijking op de voorgrond treden. De overheid kent haar taken en neemt initiatieven die haar maken tot een verzorgingsstaat-in-wording. De overheid wordt over het algemeen geaccepteerd, zo niet gerespecteerd. Natuurlijk was er ook protest. Echter, betogingen en demonstraties waren schaars en streng gereguleerd. In de jaren zestig komt het na-oorlogse herstel tot een afronding. Nederland is een welvarende natie geworden, onder leiding van haar verzorgingsoverheid hard op weg een post-industriële samenleving te worden, gelet op het uitdijen van de dienstensector. Het proces van bureaucratisering, technologisering, schaalvergroting en verstedelijking zet zich voort. Daarnaast is er sprake van een afbrokkeling van het zuilenstelsel en een sterker wordende secularisatie. Niet iedereen blijkt echter tevreden, en men is in het algemeen 'kritischer' geworden. Vooral bij betrekkelijk jeugdige categorieën worden diverse maatschappelijke aspecten gezien vanuit wat wel is aangeduid als een 'neo-democratische ideologie', gekenmerkt door:

1. een nadruk op gelijkheidsdenken;
2. een verzet tegen de machtspositie van de particuliere onderneming;
3. een verzet tegen het centralistische en bureaucratische overheidsapparaat.

Globaal wijzen vrijwel alle ontwikkelingen in 'progressieve' richting, dat wil zeggen: men wil uitdrukking geven aan een verlangen naar een grotere gelijkheid en vrijheid, en de maatschappij daarnaar inrichten. Ook de internationale solidariteit groeit. Talrijke comité's worden geformeerd, zoals het Angola Comité, het Medisch Comité Nederland Vietnam, etc. Heeft men zijn bedenkingen, dan maakt men een "zwartboek" of stelt een "zwarte lijst" op. Vooral jongeren spelen een belangrijke rol. Publiciteit staat bij veel acties en initiatieven centraal. De jaren zestig zijn in het bijzonder de periode van de affiche, het stencil, de (alternatieve) blaadjes. Hearings, sit-ins, maar in het bijzonder de "teach-ins" zijn de betrekkelijk nieuwe, uit Amerika overgewaaid, actiemethoden om publiciteit te trekken. Waren de demonstraties voor de jaren zestig betrekkelijk 'keurig' en verliepen ze zonder incidenten, thans werd dat anders. In februari 1961 werd in Kongo de nationale leider Loemoemba vermoord. Voor het eerst na de oorlog vielen in een protest van jongeren aan beide zijden - politie en demonstranten - gewonden. Sindsdien wordt het Nederlandse volk via de TV jaar in jaar uit met dergelijke conflicten geconfronteerd.

In de jaren zeventig komen enkele 'nieuwe', sociale bewegingen tot volle ontplooiing. Gezagsprovocatie en hantering van bepaalde actiemiddelen werden gemeengoed. De vaardigheid tot het voeren van buitenparlementaire actie nam toe. In het algemeen traden er veranderingen in waarden en normen op, die er mede de oorzaak van zijn dat ook in de jaren zeventig en de eerste jaren van de jaren tachtig allerlei vormen van protestacties - vaak illegaal - worden ondernomen. In de jaren zeventig en begin jaren tachtig komen verschillende sociale protestbewegingen tot bloei. Meest noemenswaardige zijn de anti-kernenergiebeweging, de vredesbeweging en de kraakbeweging. Met name de kraakbeweging zou de basis leggen voor wat later "Politiek Activisme" genoemd zou gaan worden.

Halverwege de jaren '70 onstonden er overal in het land, vooral in de steden, kraakgroepen die belangen van krakers behartigden en tevens probeerden te bereiken dat gemeentebesturen meer aandacht besteedden aan woningbouw voor jongeren en aan bestrijding van leegstand. Vanaf 1978 vindt een sterke radicalisering van de kraakbeweging plaats, waarbij de Amsterdamse kraakbeweging de toon aangaf. In 1978 verklaarde men zich ook actief, dat wil zeggen gewelddadig, te zullen verzetten tegen de ontruiming van kraakpanden. De

overheid gold voor de kraakbeweging steeds meer als tegenstander, als zaakwaarnemer van eigenaren, projectontwikkelaars en speculanten. De kraakbeweging verklaarde 'autonoom' te zijn ten opzichte van de autoriteiten. Zij wilde haar doelstellingen 'op eigen kracht', buiten de overheid om, verwezenlijken. Het doel van de kraakbeweging beperkte zich niet meer tot een betere huisvesting voor jongeren. Het totale maatschappelijke bestel zou moeten veranderen ten gunste van een kleinschalige, democratische en gefeminiseerde samenleving. Later zouden de aanhangers die dit streven in de praktijk wilden brengen aangeduid worden met het begrip "Politiek activisme". Kraken werd slechts één van de middelen in de strijd tegen de Nederlandse maatschappijvorm. Andere actoren in de strijd waren het anti-militarisme, de anti-kernenergiebeweging, de vredesbeweging en de vrouwenbeweging. Al deze groepen worden ook wel aangeduid met de term "De Beweging".

2.2 Politiek activisme in Nederland

Politiek activisme in Nederland wordt vanouds bedreven door een aantal groeperingen binnen "de Beweging", een verzamelnaam voor een tamelijk losse verbinding van krakers, anti-militaristen (ex-Onkruid e.d.), leden van de anti-kernenergiebeweging, van de anti-apartheidsbeweging, enz.

Acties waren en zijn traditioneel gericht tegen de overheid, NAVO, leger en multinationals. Voorzover er geweld werd gebruikt, bestond dit hoofdzakelijk uit vernielingen, met wisselende materiële schade als gevolg. Bij gebrek aan controversiële maatschappelijke problemen zijn de activiteiten van de Beweging de laatste jaren aanzienlijk verminderd. Men denkt hierbij aan de versoepeling van het apartheidsbeleid in Zuid-Afrika en de vermindering van de troepensterkte in Europa.

Binnen het politiek activisme zijn verschillende ideologische stromingen te onderscheiden. Eén ervan is het anti-imperialisme. In het verleden was het vooral de Rote Armee Fraktion in Duitsland die de anti-imperialistische ideologie aanhing en in de praktijk bracht. Zij pleegde aanslagen tegen representanten van het bedrijfsleven, de overheid en met name ook de V.S. en de NAVO als machtsymbolen van het imperialistische Westen.

In Nederland zijn de anti-imperialisten in het begin van de jaren tachtig voortgekomen uit een bundeling van radicale elementen uit de voormalige actiegroep Onkruid en uit de kraakbeweging. Vanaf 1984 zijn er verschillende acties uitgevoerd door vertegenwoordigers van deze stroming. Voorbeelden zijn: de bomaanslag op het Van Heutsz-monument door de Groep Koetoh Reh, de brandstichting bij de oliehandelaar John Deuss door de groep "Pyromanen tegen Apartheid" en de Makro-branden door het - sedert 1985 actieve - RARA. In de claim-brieven van deze acties² komt de anti-imperialistische theorie voor het eerst duidelijk naar voren.

Om de ontwikkeling van de anti-imperialistische stroming in Nederland te kunnen begrijpen is het van belang om nader op de ideologische achtergrond ervan in te gaan. Wat houdt die anti-imperialistische ideologie nu precies in?

2.3 De anti-Imperialistische ideologie

Er bestaat geen expliciet geformuleerde beschrijving van het anti-imperialistische gedach-tengoed. Ook hier hebben we te maken met "scholen" en "stromingen". Uit publicaties die

² Zie bijlagen I, II, III e.v.

via de actiebladen De Zwarte en Konfrontatie zijn verschenen, wordt echter wel een gemeenschappelijke theoretische lijn duidelijk. De anti-imperialisten richten zich tegen de kapitalistische ordening, die zij fundamenteel onrechtvaardig achten. Deze onrechtvaardigheid manifesteert zich in:

- de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal;
- de uitbuiting van vrouwen door mannen in dit "patriarchale" arbeidssysteem;
- de "racistische" tegenstelling tussen het kapitalistische Westen en de Derde Wereld.

Volgens de aanhangers van het anti-imperialisme ligt in onze maatschappij de feitelijke macht volledig bij de grote multinationale ondernemingen. Deze multinationals houden met steun van de nationale regeringen, politie, leger en justitie de bovengenoemde fundamentele maatschappelijke onrechtvaardigheden in stand. De anti-imperialisten menen dan ook dat zowel de multinationals als de overheden met hun "repressie-apparaat" bestreden moeten worden. Iedere individuele actie (of die nu specifiek gericht is tegen een multinational als Shell of tegen het overheidsbeleid ten aanzien van politieke vluchtelingen); kan gezien worden als een bijdrage aan, en in het perspectief van, de "totaalstrijd".

In het kader van deze totaalstrijd wordt geweld, in de vorm van brand- en bomaanslagen, als een legitiem middel gezien. Dit geweld beschouwt men als "teggengeweld". Geweld als verdediging, als een politieke daad, om de misstanden in het systeem aan de kaak te stellen.

2.3.1 Speerpunten van de totaalstrijd

De anti-imperialistische zienswijze, die een totaalstrijd propageert, ziet een veelheid aan doelen. Alles is immers op één of andere manier een voortvloeisel of een gevolg van de onderliggende kapitalistische belangen, *"die tegengesteld zijn aan menselijkheid, rechtvaardigheid en vrijheid; belangen die de grondslag vormen voor de plundering van de derde wereld, militarisering van de wereld, de vergiftiging van het leefmilieu, patriarchale verhoudingen, racisme, fascisme....."* (RARA)

De theorie wordt in de praktijk gebracht door middel van een speerpuntenbeleid tegen de volgende actiedoelen:

- **Nieuwe technologische ontwikkelingen** zoals Eureka, Race, SDI of biotechnologie;
- **De bevolkingspolitiek**, waarmee onder meer door toepassing van genetechnologie gezorgd kan worden voor voldoende kwalitatieve bevolkingsaanwas;
- **De flexibilisering van de arbeid**, waardoor werkgevers hun vraag naar arbeidskrachten beter kunnen afstemmen op hun behoeften;
- Verscherpte **repressie van politie en justitie** (Europol, artikel 140, nieuw paspoort);
- De **city-vorming** in de grote steden en het daarmee samenhangende wegsaneren van de oorspronkelijke bewoners, kleine bedrijfjes en kraakpanden;
- **Het vluchtelingenbeleid** van de overheid. Naar de mening van anti-imperialisten, verder ook "anti-impies" te noemen, worden door de plannen voor een verenigd Europa maatregelen getroffen om van Europa een fort te maken. Politieke vluchtelingen, maar ook gastarbeiders, kunnen door hermetisch afgesloten Europese buitengrenzen geweerd worden;
- **Internationale herstructurering**; het construeren van een verenigd Europa brengt grote verschuivingen op politiek, economisch, militair en juridisch gebied met zich mee. Deze vergroot de tegenstelling tussen Noord en Zuid en die tussen staat en maatschappij;
- **De apartheidspolitiek**. De eerste RARA-aanslagen richten zich met name tegen de

apartheidspolitiek, die beschouwd wordt als onderdeel van de onderdrukkende imperialistische politiek.

2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland

Aanvankelijk was het anti-imperialistische gedachtengoed slechts voor enkelingen binnen de enkele duizenden personen tellende Beweging een onderdeel van de motivatie voor het actievoeren. Het vormde voor deze personen geen leidraad voor het handelen, werd niet als dogmatisch uitgangspunt gehanteerd, maar gold meer als extra argument bij "het actievoeren vanuit de emotie". Slechts gaandeweg in een rijpingsproces, werd voor deze kleine (Amsterdamse) groep dit gedachtengoed uitgangspunt voor haar acties. Vanaf het begin van de jaren '80 maakte de verbreiding van het anti-imperialistische gedachtengoed een duidelijke ontwikkeling door. In de hierna volgende paragrafen wordt hieraan aandacht besteed.

- *Streven naar integratie (1984-1989)*

De periode tot 1989 wordt gekenmerkt door een streven naar integratie van de verschillende ideologische stromingen. Met name de anti-imperialisten streven naar de omvorming van de Beweging tot één politieke tegenmacht.

De anti-impies waren evenwel onderdeel van de Beweging en hadden derhalve contacten met andere gelijkgezinden in Nederland. Zij waren zodanig overtuigd van de waarde van hun, naar eigen gevoel, overzichtelijke en bruikbare kapstoktheorie, dat men trachtte om dit gedachtengoed in discussies uit te dragen. Hiertoe werd al in 1986, maar in sterkere mate in 1987, in gespreksgroepen met andersdenkende activisten - maar bekende "oude getrouwen" - discussies gevoerd over de vorming van een politieke tegenmacht op anti-imperialistische grondslag. Deze discussierondes, waaraan de meest uiteenlopende groepen deelnamen, leidden eind 1987 tot een driedaags congres "Solidariteit en Verzet", waaraan een geselecteerde groep van ongeveer 200 activisten deelnam. De anti-imperialisten waren de belangrijkste initiatiefnemers van dit congres. De "vertrouwelijke" congresreader was nagenoeg geheel gevuld met anti-impie kost. Blijkbaar was dit niet voldoende, want enkele dagen voor het congres verscheen er een extra bijlage, waarin o.a. opgenomen waren claimbrieven van RARA en een aantal persverklaringen van andere anti-imperialistische groepen (zoals de Revolutionaire Cellen) die duidelijk verwantschap met RARA vertoonden.

Het juiste moment voor een diepgaande discussie over de toekomst leek angebroken: de Beweging was door versnippering, actiemoedheid en bloedarmoede, in een toestand van malaise en heroriëntatie geraakt.

Tijdens het congres stonden de thema's "solidariteit", "patriarchaat", "imperialisme" en "verzet in Nederland" centraal. Bij de discussie over (de toekomst van) het verzet in Nederland stonden twee strategieën tegenover elkaar: de aanhangers van het zogenaamde "campagne-model" en de (RARA-) anti-impies. Het campagne-model beoogt te bewerkstelligen dat zoveel mogelijk actiegroepen en individuele actievoerders - ongeacht de verschillen in hun opvattingen - aan een campagne (rond een actueel actie-item) meedoen. Het concept was afkomstig van een groep activisten die zich met name verzetten tegen "repressieve" aspecten van de macht van de Nederlandse overheid en het bedrijfsleven. Onder de aanhangers bevonden zich de pure anti-apartheidsactivisten en de anti-militaristen. Hoewel beide groepen op dat moment nog met elkaar in contact stonden en discussie niet uit de weg gingen, zou dit verschil in opvatting - gedurende de (volgens het "campagne-model" opgezette)

Anti-Shell campagne '88 - leiden tot een breuk.

De hoge verwachtingen van de anti-impies over de uitkomst van het congres werden niet beantwoord; het resultaat - tot woede van de RARA-leden - was mager. De gemiddelde activist bleek te autonoom ingesteld en niet ontvankelijk voor een allesomvattende theorie als leidraad voor een toekomstig activisme, waarbij geen plaats is voor een emotioneel "vrijheid, blijheid"-activisme.

Het congres "Solidariteit en Verzet" mag dan geen eenheid gebracht hebben, binnen de verschillende ideologische stromingen zien we wel nieuwe initiatieven opkomen. Concreet succes voor de anti-impie-vrouwen, die de discussie over "patriarchaat" organiseerden, was de oprichting van het anti-impie-vrouwencentrum "De Wilde Roos", dat veel van haar gedachtengoed van haar Duitse tegenhanger, de terroristische organisatie "Rote Zora" ontleende.

9

RARA

Een ander deel van de deelnemers besloot door te gaan in een meer gestructureerd verband en vormde het "Revolutionair Initiatief Amsterdam" (RIA). Doel van het RIA was om meer samenhang in de verschillende initiatieven te brengen en om de revolutionairen van deze groep een eigen meer herkenbaar gezicht te geven. Daarnaast streefde men er naar om ook in andere steden tot "revolutionaire initiatieven" te komen. Een ander succes was de aanvaarding van het zogenaamde "campagne-model". Door een aantal coryfeeën van het voormalige Amsterdamse actieblad BLUFJ werd in 1987 het comité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZA) opgericht dat als basis moest dienen voor een bewegingsbrede actiecampagne tegen Shell. De campagne startte in de nacht van 6 op 7 maart 1988 met een vernielingsactie, waarbij door actievoerders uit heel Nederland 37 Shell-tankstations werden vernield. Het comité koos voor een gewelddadige ouverture van de "Anti Shell campagne '88" om de media wakker te schudden. Aan deze campagne namen groepen met verschillende ideologische opvattingen deel. Zo werden de RARA-leden Roemersma ^{gesignaleerd bij} een vernielingsactie van een tankstation aan de Amsterdamse Postjesweg en leden van de Amsterdamse anti-kernenergiegroep "Slappe Hap" bij een actie in Muiden. Binnen de campagne was er begrip voor elkaars opvattingen en actieplannen.

Deze verbroedering werd brutaal onderbroken met de arrestaties van de RARA-verdachten in april 1988. Binnen de Beweging, met name in het anti-impie-kamp werd de aandacht op dat moment even verlegd.

Vanaf begin 1988 is een aantal gebeurtenissen van invloed geweest op de verdere ontwikkeling en verspreiding van het anti-imperialistische gedachtegoed: de aanslag op paspoortdrukkerij ELBA³, de vestiging van de Groningse anti-imperialistische boekhandel "Slagerzicht" in Amsterdam, de oprichting van de anti-impie-vrouwengroep "De Wilde Roos" en als belangrijkste de arrestatie van de RARA-verdachten op 11 april 1988. Door deze gebeurtenissen kon een groep personen met een anti-imperialistische visie deze veelvuldig en uitputtend aan de orde stellen.

Door de schok van de arrestaties liet de Beweging de uiteenlopende activiteiten en publicaties van deze groep aanvankelijk kritiekloos over zich heen komen; gevoelens van solidariteit overheersten, of, zoals het actieblad "NN" het verwoordde in een commentaar op de rechtzitting op 10 augustus:

"Wij beschouwen de eis van zeven jaar... als een regelrechte oorlogsverklaring aan ons allen... wij zijn compromisloos, radicaal en bovenal: solidair".

De periode na 1987 kenmerkte zich door een verdere differentiatie binnen de anti-impie-stroming. Voor bijna ieder item, dat in een eventuele campagne kon worden ingepast, werd wel een (info-) centrum of discussie/initiatiefgroep in het leven geroepen. Zo beschikte men over een eigen spreekbuis: "De Zwarte" en naderhand Konfrontatie, een eigen persbureau: "Frontline Info Bureau", een vrouwen centrum "De Wilde Roos" en een eigen solidariteitscentrum (voor Midden-Amerika) "Ultimatum"⁴.

Overigens hield het overgrote deel van de Beweging zich in 1988 nog immer bezig met de strijd tegen Shell in verband met haar belangen in Zuid-Afrika. De "Anti-Shell campagne '89" stond ook nu weer onder leiding van het actiecomité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZa). Anders dan in 1988, toen gekozen werd voor een gewelddadige start van de campagne in de vorm van vernielingsacties tegen Shell-stations, werd in deze campagne in beginsel en naar buiten toe het vreedzame karakter benadrukt, opdat een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak tot stand zou komen. Hoogtepunt van de campagne vormde de blokkade van het Shell-laboratorium (KSLA) in Amsterdam-Noord van 19 tot en met 21 april 1989. De min of meer geweldloze aanpak had als voordeel dat ook de traditionele anti-apartheidsorganisaties en een aantal politieke, maatschappelijke en kerkelijke organisaties benaderd konden worden. Voor SuZa was een geweldloos verloop van essentieel belang voor het verkrijgen van een breed maatschappelijk draagvlak. De anti-imperialisten bleken echter weinig geneigd hun radicale opvattingen en werkwijze ondergeschikt te maken aan de gekozen opzet. Zij maakten dat duidelijk via het verspreiden van een eigen "Radicaal Anti-Shell Krant". Hierin werd onomwonden opgeroepen om gewelddadige acties tegen Shell uit te voeren.

- De splitsing der geesten (1989)

Tussen beide stromingen bleek er vooral onenigheid te bestaan over de opvatting hoe apartheid gezien moest worden. Veel actievoerders, verenigd in het SuZa-comité, lieten zich leiden door het anti-apartheidsaspect, dat zich met name beperkte tot de misstanden van

³ Zie: 4.3.12 Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA.

⁴ Zie: Hoofdstuk 3 ORGANISATIES.

het Zuidafrikaanse apartheidsregime en de rol van Nederlandse bedrijven bij de instandhouding van dit regime. Dit in tegenstelling tot de anti-imperialisten die de rol van Shell veel breder zagen dan alleen als steunpilaar van het apartheidsregime en het bedrijf verantwoordelijk stelden voor de wereldwijde uitbuiting en onderdrukking van mensen.

Het was tegen deze achtergrond, dat er - enkele dagen voor de geweldloos gepropageerde Shell-blokkade van SuZA - een door RARA uitgevoerde gewelddadige aanslag plaatsvond tegen het Shell-Thermo Center in Hilversum.

SuZA was woedend en zag deze actie als een persoonlijke wraakneming

. Temeer daar de claimbrief van de actie, die opgeëist werd door RARA, een polemiek was van RARA tegen SuZA. In plaats van Shell, kreeg nu SuZA de "Zwarte Piet" toegespeeld⁵.

Hoewel de breuk tussen de anti-impies en de rest van de Beweging definitief leek, gingen de discussies over de mogelijkheden van een gemeenschappelijke politieke tegenmacht - zij het op een laag pitje - toch nog door.

Dat de anti-impies ook actie kunnen voeren zonder hulp van de rest van de Beweging, blijkt wanneer ze in de nacht van 15 op 16 oktober 1989 bij 36 Shell-stations in Nederland vernielingsacties uitvoeren. In Denemarken werden dezelfde nacht vijf Shell-objecten het doelwit van actievoerders. De Nederlandse anti-impies onderhielden op dat moment een structureel contact met geestverwanten in Denemarken.

Discussies met SuZA over een nieuwe actiecampagne in 1990 leidden niet tot een hernieuwd samenwerkingsverband. De anti-impies zouden het actiethema Shell geheel aan SuZA overlaten en zich toeleggen op andere actuele anti-impie-thema's, zoals de Europese eenwording.

- De teloorgang en reorganisatie (1989-heden)

Dat ook de anti-impies de voordelen van het campagne-model erkenden, bleek uit de organisatie van een eigen campagne voor solidariteit met de RAF-hongerstaking in Duitsland⁶ in 1989. Vanuit de "anti-impie hoek" in Amsterdam (Frontline-Info/Slagerzicht) werd een solidariteitscomité opgericht. De initiatiefgroep bestond uit enige tientallen activisten en bevatte alle vooraanstaande leden van de op dat moment bekende RARA-groep. Vanuit dit Nederlandse comité, dat deze campagne trok, werden diverse acties gevoerd om de aandacht op de eisen van de hungerstakers te vestigen. Zo werden er bij het Goethe-instituut in Amsterdam, het ANP-kantoor in Den Haag en een EEG-kantoor in Brussel bezettingsacties uitgevoerd. Daarnaast organiseerde men info-avonden en een demonstratie die slechts 150 deelnemers trok. De RAF-ondersteuningscampagne had duidelijk minder succes dan de SuZA-campagnes. Dit werd overigens deels veroorzaakt door de onverwachte beëindiging van de hungerstaking, waardoor een aantal acties zinloos werd.

De plannen van de EEG-landen voor "Europa 1992" en evenzeer het Schengenakkoord waren voor de anti-impies koren op de actiemolen. De in Den Haag georganiseerde "European Festivities" werden door het anti-imperialistische kamp aangegrepen om zich te verzetten tegen de komende eenwording.

Ook hier viel de opkomst tegen.

⁵ Zie: 4.3.17 "Aanslag op Thermo Shell Centrum".

⁶ In de claimbrief van de RARA-aanslag op het Thermo Shell Centrum werd solidariteit betuigd met de RAF-hongerstakers.

Het succes van de anti-impie campagnes was beperkt. Wist SuZA tijdens de drie-daagse spektakelblokkade van het Shell-laboratorium per dag 2000-4000 mensen op de been te brengen, de anti-impies kregen met hun campagne-activiteiten niet meer dan enkele tientallen mensen op de been. Hoogtepunt waren de activiteiten tegen de officiële European Festivities waar 400 à 500 personen aan deelnamen. Voor de anti-impies bleek het alleen mogelijk om door acties, zoals bezettingen, de pers te halen.

Het uitblijven van succes bij het verwerven van aanhang en het creëren van een gemeenschappelijke motivatie, leidde ook binnen de anti-imperialistische scene zelf tot splitsingen. Zo kwam het in 1989 tot een splitsing tussen Slagerzicht en Frontline: twee organisaties die tot dat moment vrij nauw met elkaar samenwerkten. Niet alleen door tegenstrijdige karakters maar ook door het ontbreken van een gezamenlijke ideologische lijn tussen de organisaties. Frontline vond haar oorsprong in de harde kern van de kraakbeweging, terwijl Slagerzicht voortkwam uit de anti-impie-scene. Frontliners verweten de anti-impies elitair theoretisch gedrag en een gebrek aan toegankelijkheid.

Onderlinge onenigheid en het uitblijven van succes hadden tot gevolg dat veel initiatieven en organisaties binnen enkele jaren geruisloos van het actie-toneel verdwenen. Veel anti-impies haakten af en verdwenen uit het politiek activisme.

Thans is er nauwelijks meer sprake van een eendrachtige anti-imperialistische scene. Steeds meer functioneren kleine groepjes onafhankelijk van elkaar. Enige verbondenheid vormen de aloude vriendschappen en het nieuwe blad Konfrontatie, dat meer dan ooit de functie vervult van spreekbuis en verbindende schakel. Ook de RARA-claims van na 1989 kennen geen beschouwende alinea meer waarin gerefereerd wordt aan discussies over de ontwikkeling van een linkse politieke tegenmacht. Men legt alleen nog maar verantwoording af voor de daad en hoopt hiermee (tegen beter weten in?) ruimte te creëren voor verandering. De discussies hoopt men via artikelen in het blad Konfrontatie te kunnen voeren. Dit blad is bedoeld om een discussieplatform te zijn voor links radicale groeperingen. Achterliggend doel is om via deze discussies alsnog tot meer eenheid te komen. Momenteel voelt het anti-imperialisme in Nederland "hier" zich verraden door de anti-imperialistische verzetsbewegingen, zoals het ANC, het FMLN en de Sandinisten "daar". Deze hebben zichzelf uitgeleverd aan de gevestigde (imperialistische) machthebbers. De hoop op een betere toekomst ligt thans geheel in handen van de overblijfselen van het politiek activisme in West-Europa.

Ondanks de teloorgang van de Beweging zijn er ook ontwikkelingen die wijzen op een reorganisatie van dit radicale deel van de Beweging. Niet alleen heeft RARA zich een nieuw actieterrein gevonden, ook andere vrijblijvende initiatieven zijn omgezet in legale stichtingsvormen. Nam men in het verleden genoeg met organisatievormen als "werk-, initiatief- en discussiegroepen", thans zijn het stichtingen die de anti-imperialistische scene vorm geven. Zo werden begin jaren negentig onder meer de stichtingen World Com (communicatieproject Midden-Amerika), en Fix Telematics (Telematica-project in de Papenhulst in Den Bosch) opgericht⁷. De achterliggende reden voor het oprichten van allerlei stichtingen is onbekend, maar waarschijnlijk biedt deze organisatievorm meer mogelijkheden voor het verkrijgen van subsidies en geeft het de betrokkenen een meer solide legale basis. Een andere reden kan zijn, dat het voor RARA eenvoudiger is om tussen de enorme goederenstroom van bijv. Fix Telematics goederen aan te schaffen voor het maken van een bom. Het is dan nagenoeg onmogelijk om in de complexe administratie na te gaan waar de verschillende goederen uiteindelijk terechtgekomen zijn. Een deel van de bewijslast tegen RARA-verdachte Roemersma was namelijk gebaseerd op saleslips van Tandy, die bij hem thuis werden aangetroffen.

⁷ Zie: Hoofdstuk 3 ORGANISATIES.

3. ORGANISATIES

De anti-imperialistische stroming binnen het activisme heeft zich de afgelopen jaren bediend van verschillende instellingen en organisaties. De meeste van deze organisaties zijn momenteel al weer ter ziele. Om een goed beeld te kunnen vormen van de wereld waarbinnen RARA zich beweegt, is een nadere kennismaking met een aantal van deze organisaties van belang. Hierna volgt een aantal van de meest opzienbarende initiatieven die binnen deze stroming genomen zijn en die RARA raken. RARA zelf komt als laatste, uitgebreid, aan bod.

3.1 Het actieblad De Zwarte - Den Haag (1983-1990)

Het Haagse actieblad De Zwarte onderscheidde zich vanouds van actiebladen als BLUF! en "NN", door de veelvuldig geplaatste anti-imperialistisch getinte artikelen.

In 1983 namen activisten van de in het Haagse kraakpand "De Blauwe Aanslag" gevestigde boekhandel "De Grote Leegte" het initiatief om een actieblad op te zetten. In eerste instantie was het blad alleen bedoeld voor de regio Rotterdam-Den Haag-Leiden.

De Zwarte publiceerde over een veelheid van onderwerpen, zonder dat het daarbij duidelijk ideologisch kleur bekende. Al snel groeide het blad uit van een regionaal kraakblad tot een nationaal en internationaal gewaardeerd actiemedium met een oplage van 500 stuks. De teur van de artikelen was dikwijls van zodanige aard, dat zij een inspirerende invloed had op de lezers. Meer dan eens werden personen en organisaties die verantwoordelijk werden gehouden voor misstanden in de kapitalistische maatschappij, na publicatie, slachtoffer van acties. In het blad verschenen met enige regelmaat verklaringen van en solidariteitsbetuigingen met in het buitenland opererende terroristische organisaties zoals de Rote Armee Fraktion (RAF), de Cellules Communistes Combattantes (CCC), Rote Zora en Rode Brigades. Aandacht en inhoud richtten zich sedert de aanslagen van RARA in versterkte mate op artikelen met een meer anti-imperialistische strekking. Het Amsterdamse anti-imperialistische pers- en informatiecentrum "Frontline Info Buro" droeg haar ideeën voornamelijk uit via De Zwarte. De Zwarte werd bij uitstek het medium om de anti-imperialistische zienswijze uit te dragen. Deels gebeurde dat via artikelen en discussiestukken, deels via onderwerpgerichte bijlagen, zoals de RAF-Hongerstakingskrant.

De redactie van De Zwarte besloot in 1990 te stoppen met de uitgave van het blad omdat het nauwelijks meer een functie had binnen de verbrokkelde Beweging en omdat de rol van dit actieblad, mede door het subculturele karakter, te verwaarlozen was. Als opvolger kan het in 1991 opgerichte, eveneens vanuit "De Blauwe Aanslag" uitgegeven blad Konfrontatie gezien worden.

3.2 Radicaal links blad "Konfrontatie" Den Haag (1991-heden)

Op 1 maart 1991 verscheen het eerste (0-) nummer van het nieuwe radicaal linkse blad Konfrontatie. Het blad kan gezien worden als opvolger van het bekende radikale actieblad De Zwarte.

Het blad is het initiatief van een groot aantal groepen en personen binnen de Beweging. Met name de anti-imperialisten, in het bijzonder zij die in het verleden in relatie werden gebracht met RARA, voeren thans binnen Konfrontatie de boventoon.

Het mislukken van de discussies om te komen tot de vorming van een anti-imperialistische tegenmacht, vormde de aanleiding om het blad Konfrontatie op te richten. De redactieraad streeft met het blad naar een kwalitatieve verbetering van het verzet. Het moet met name tegenwicht bieden aan de versnippering, onmacht en de ineenstorting van de linkse oppositie. Men wil met Konfrontatie opnieuw de discussie met de Beweging - wat er van over is - aangaan. Konfrontatie wil vooral een discussieplatform zijn en wil commentaren kunnen geven op acties en activiteiten. Meer dan in het verleden, toen er te veel nadruk gelegd werd op de vorming van één politieke tegenmacht, is er thans ruimte en tijd voor discussie en luisteren naar elkaars opvattingen. Met Konfrontatie hopen de initiatiefnemers vooral dat wat er nog over is van een links radicale beweging in stand te houden en indien mogelijk verder uit te bouwen.

Het streven om een oplage van 3000 exemplaren te bereiken, lijkt voorlopig te hoog gegrepen;

3.3 Frontline Info Buro/Boekhandel Slagerzicht-Amsterdam

In 1986 werd in een kraakpand aan de Amsterdamse Haarlemmerdijk 108 het "Frontline Info Buro" gevestigd. Het initiatief was voortgekomen uit het internationale "Autonomentreffen" dat plaatsvond rond nieuwjaar van '86 in de Hafenstrasse in Hamburg.

Frontline stelde zich ten doel: *"de verspreiding van nieuws over repressie en verzet in Noord-, Zuid- en West-Europa en de V.S. via anarcho-tijdschriften, vrije radio's, verkoop, enz."*.

Begin 1988 verhuisde de boekhandel Slagerzicht van Groningen naar Amsterdam omdat men vond dat de hoofdstad betere mogelijkheden bood voor het uitdragen van de anti-imperialistische ideologie. Omdat Slagerzicht qua ideologie en doelstellingen aanzienlijke overeenkomsten vertoonde met het Amsterdamse informatiecentrum Frontline besloten beide organisaties te gaan samenwerken en zich in één pand te vestigen. Hun pand aan de Albert Cuypstraat 8-10 zou de komende jaren het middelpunt van anti-imperialistisch Nederland zijn.

Regelmatig vonden er bijeenkomsten plaats en werden er van hieruit initiatieven ontplooid. Zo speelde het een belangrijke rol bij de activiteiten rondom het RARA-proces en de ondersteuningsactie voor de RAF-hongerstakingers.

Frontline beschikte over vele honderden contacten in zowel de Nederlandse als in de buitenlandse activistische sfeer. Men onderhield in deze sfeer nauwe relaties in Kopenhagen, Hamburg, Londen en Berlijn. Frontline en Slagerzicht participeerden in het zogenaamde "internationale Info-laden netwerk": een samenwerkingsverband van Duitse, Noorse, Zweedse, Deense, Oostenrijkse en Zwitserse anti-imperialistische infoshops.

Men organiseerde regelmatig bijeenkomsten, zogenaamde "Infoladentreffen", waar discussies over de vorming van een Europees front plaatsvonden. Daarnaast zocht men naar mogelijkheden om de uitwisseling van informatie te verbeteren.

Het in augustus 1990 geboren internationale actieblad "Clash" was een initiatief dat voortkwam uit deze overlegstructuur.

Clash wordt geheel gevuld met discussiestukken over anti-imperialistische thema's.

Ondanks goede voornemens die beide organisaties hadden voor de samenwerking, ontstond eind 1988/ begin 1989 met name bij de Frontliners onvrede over het elitaire gedrag van de medewerkers van Slagerzicht. In de ogen van Frontline zou Slagerzicht zich voornamelijk bezighouden met theorievorming terwijl actiepraktijk en feeling met de activistische beweging bij de meeste Slagerzichters zou ontbreken.

Het is mogelijk dat de toetreding van enkele RARA-kern-groepleden (o.a. Roemersma) tot Slagerzicht het elitaire karakter van deze organisatie heeft versterkt. Het is bekend dat sommige Slagerzichters in het geveel trachtten te komen bij o.a. met de bedoeling om "hogerop te komen". Frontline daarentegen hield wel feeling met de dagelijkse anti-imperialistische actiepraktijk.

Uiteindelijk zouden Slagerzicht en Frontline steeds meer uit elkaar drijven en zouden hun activiteiten zich minimaliseren. De ontruiming van het kraakpand aan de Albert Cuypstraat in 1990 betekende het definitieve einde van de samenwerking. Slagerzicht probeerde zich nog korte tijd aan de Overtoom 274 in Amsterdam te handhaven, maar de 'spirit' was er toen al uit. Momenteel ontplooiën beide centra nog nauwelijks activiteiten.

15

3.4 Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA) (1987/88-heden)

Een aantal anti-imperialisten richtte naar aanleiding van het Congres "Solidariteit en Verzet" in 1987 het "Revolutionair Initiatief Amsterdam" (RIA) op. Doel van het RIA is om samenhang in de verschillende initiatieven te brengen en om de revolutionairen van deze groep een eigen meer herkenbaar gezicht te geven. Daarnaast streeft men er naar om ook in andere steden tot "revolutionaire initiatieven" te komen. Medewerkers van RIA zijn onder meer René Roemersma (RARA).

Het RIA trad voor het eerst naar buiten in de periode rond de detentie van Roemersma in 1988 en het was met name actief rond de onderlinge vetes binnen de Beweging, tussen de autonome krakers en de anti-impies en de organisatie van de ondersteuningsacties voor de RAF-hongerstaking. Voorts was het RIA nauw betrokken bij de oprichting van het actieblad Konfrontatie.

Maar het RIA is vooral een club die zich op de achtergrond houdt en weinig gebrand is op publicitaire aandacht.

3.5 Vrouweninfocentrum "De Wilde Roos" Amsterdam (1989-1991)

De discussies over het "patriarchaat", die tijdens het congres "Solidariteit en Verzet" in 1987 werden gevoerd, kregen een concreet vervolg in de oprichting van het vrouweninformatiecentrum "De Wilde Roos". Het vrouwen centrum was een initiatief van een groepje anti-impie vrouwen met als items: vrouwenbewegingen, genetechnologie en racisme. Dit alles vanuit een anti-imperialistische invalshoek. In een verklaring stelde men onder meer:

"We willen vechten tegen die verschillende machtsverhoudingen uit het oogpunt van rechtvaardigheid, maar ook omdat we het voor onszelf (als witte westerse vrouwen) als een noodzaak zien. Onze stelling is dat seksisme, heteroseksisme, racisme, kapitalisme en imperialisme onderling samenhangende onderdrukkingssystemen zijn. Strijd tegen één van die onderdrukkingssystemen alleen kan nooit tot bevrijding van iedereen leiden!!!"

Als grote voorbeeld zag men de vrouwenbeweging van de Duitse terroristische organisatie Revolutionäre Zellen, "Rote Zora". Rote Zora pleegde sedert begin jaren tachtig met enige regelmaat bomaanslagen op bedrijven die bijdroegen aan de (imperialistische) onderdrukking van vrouwen.

Hoewel de door het vrouwen centrum uitgebrachte publicaties radicaal van toon waren, waren de activiteiten van deze groep dat geenszins. Hoogtepunt in de actiereeks van de

vrouwen was de bezettingsactie van het EEG-kantoor D.G.3 in Brussel op 11 mei 1989, die in het teken stond van steun aan de RAF-hongerstaking. De actie was voorbereid door leden van het vrouweninfocentrum.

Evenals zovele initiatieven, stierf ook het vrouwencentrum een stille dood.

3.6 Solidariteitscentrum (voor Latijns-Amerika) Ultimatum Amsterdam

Dat deel van de Beweging dat de anti-imperialistische strijd "daar" wil ondersteunen kan terecht bij het Amsterdamse solidariteitscentrum voor Latijns-Amerika, "Ultimatum". In dit centrum is onder andere het Midden-Amerika Archief van de Beweging ondergebracht. Vanuit dit centrum werden in het verleden zogenaamde "bouwbrigades" georganiseerd die in Nicaragua en El Salvador de door imperialisten onderdrukte bevolking hielpen met het bouwen van onder meer scholen. Goederen, financiën en menskracht voor de projecten werden door de anti-imperialisten samengebracht. Meer dan eens rees het sterke vermoeden dat goederen die verkregen werden door inbraak, zoals die bij de zogenaamde MIBO⁸-inbraken, uiteindelijk in Midden-Amerika belandden.

De organisatie van Ultimatum kent een paraplu-structuur. Verschillende sub-groepen houden zich - in wisselende samenstelling - bezig met onderdelen van het gezamenlijke product. Voorbeelden van dergelijke groepen zijn:

- **Wergroep "Contra Hollandesa";**
deed onderzoek naar betrokkenheid van personen en organisaties in Nederland die betrokken waren bij de steun van de Contra's in Nicaragua;
- **Wergroep "Wapens voor El Salvador";**
organiseerde een geldinzamelingsactie bedoeld ter ondersteuning van de Salvadoraanse verzetsbeweging FMLN (Frente Farabundo Martí para Liberación Nacional);
- **Bouwbrigade Rama Nicaragua;**
coördineerde een project om een vrouwenhuis in de stad Rama in Nicaragua te bouwen;
- **Wergroep containervervoer naar Nicaragua;**
werkgroep regelde het vervoer van de steungoederen naar Midden-Amerika.

Ultimatum gaf ook een gelijknamig blad uit waarin aandacht besteed wordt aan actuele items m.b.t. Latijns Amerika.

Ultimatum kon - zeker in het verleden - rekenen op een kern van vast medewerkers, waarvan enkelen behoren tot de vermoedelijke RARA-kern. Zo waren René Roemersma met enige regelmaat bij Ultimatum te vinden; niet verwonderlijk, daar René's nauwe contacten met het

FMLN onderhouden. Zij zijn o.a. betrokken bij een communicatie-project ten behoeve van het verzet aldaar⁹. Bovendien zijn leden van RARA, waaronder Roemersma en

in het verleden meerdere malen naar Nicaragua geweest, in de overtuiging dat ze "daar" daadwerkelijk meehielpen aan de opbouw van een betere wereld zonder imperialisme. De Sandinisten, die aan de macht waren in Nicaragua, waren in de ogen van de Nederlandse anti-impies pas "echte" anti-impies.

Momenteel leidt Ultimatum een sluimerend bestaan.

⁸ MIBO = Materialen in Bijzondere Omstandigheden; voorraadmagazijnen gevuld met o.a. medisch apparatuur.

⁹ Zie ook: 3.7 Stichting "World Com" Amsterdam.

3.6.1 De Postwisselfraude (17-03-1989)

In dit kader past waarschijnlijk het voorval dat in 1989 plaats had en dat bij de BVD de geschiedenis is ingegaan als "de postwisselfraude". Op 17 maart van dat jaar werden door de postale recherche in Groningen aangehouden, toen zij trachtten een vervalste internationale postwissel te verzilveren met behulp van een vervalst rijbewijs. en waren beiden in het bezit van een vervalst rijbewijs, afkomstig uit een partij die in februari 1987 werd onttrokken uit het gemeentehuis in Ermelo.

17

De drie aangehouden activisten behoorden allen tot de anti-imperialistische scene van Nederland. Van was bekend dat zij actief was in kringen van het Midden-Amerika centrum Ultimatum en nauwe contacten onderhield met personen van het Revolutionair Initiatief Amsterdam (RIA).

Over de uiteindelijke bestemming van het geld wordt nog immer gegist. Feit is dat deze actie werd uitgevoerd in een periode waarin de anti-imperialistische beweging bezig was met de RAF-hongerstaking in de BRD. De in Groningen aangehouden activisten hebben gemeend dat zij allen op een of andere wijze betrokken zijn geweest bij de ondersteuning van de strijd in Midden-Amerika. De meest plausibele theorie is dat het geld naar Midden-Amerika is gezonden (bv. ten behoeve van de financiële ondersteuningsactie voor het FMLN "Wapens voor El Salvador").

De afgelopen jaren zijn de anti-imperialistische sympathisanten van het Middenamerikaanse verzet met zichzelf in de knoop gekomen. Immers, zowel in Nicaragua waar de Sandinisten door verkiezingen de macht kwijtraakten, als in El Salvador waar de FMLN met de "imperialistische" machthebbers onderhandelingen is aangegaan (en de revolutionaire strijd heeft gestaakt), is het "revolutionaire perspectief" op de achtergrond geraakt. RARA refereerde hier onder andere aan in haar laatste communicatie dat zij uitgaat na de aanslag op het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

"De bevrijdingstrijden in Latijns Amerika, Vietnam, Zuid Afrika zijn voor veel mensen een inspiratiebron geweest, hebben geleid tot bewustzijn over de door het Westen georganiseerde uitbuiting en onderdrukking van de zuidelijke landen. Toch kan links qua internationale strijdperspectieven niet langer leunen op de vormen zoals we die in de jaren zeventig en tachtig hebben gekend." ...

" De revolutionaire storm die eind jaren zeventig begin jaren tachtig onder invloed van de Sandinistische revolutie over het Latijnsamerikaanse continent waaide is met de verkiezingsnederlaag van diezelfde Sandinisten weer gaan liggen. De wijze waarop het revolutionaire proces in Nicaragua is gesaboteerd, door honger en oorlog, heeft geleid tot het besef dat een overwinning op het imperialisme een langdurige kwestie is en dat er nieuwe strijdvormen en strategieën ontwikkeld moeten worden."

3.7 Stichting "World Com" Amsterdam (1992-heden)

18 |

Eén van de concrete activiteiten in Latijns-Amerika die op dit moment vanuit de anti-imperialistische hoek ondernomen wordt, is het opzetten van een communicatienetwerk voor boeren in El Salvador. Oorspronkelijk was bij dit project Fix Telematics¹⁰ betrokken, doch om onbekende redenen heeft men besloten om dit project onder te brengen in een speciale stichting. Eind 1992 werd door en de stichting "World Com" opgericht. Bij deze stichting zijn verder actief René Roemersma (op wiens huisadres World Com gevestigd is) en De stichting werd opgericht met het doel communicatieprojecten te ondersteunen van groepen die zich tegen de imperialistische onderdrukking verzetten. In de praktijk houdt dit in dat men bevriende contacten in El Salvador ondersteunt en dat men zelf een stichting heeft om subsidies te kunnen verwerven. Voor de uitvoering van het Salvadoraanse project heeft men subsidie-aanvragen gedaan bij de NOVIB en het SCO (Stichting Communicatie Ontwikkelingssamenwerking). Bij de uitvoering van het project is het bedrijf Fix Telematics waar Roemersma en actief zijn, betrokken. Zo wordt men zelf ook (financieel) wijzer van het project.

3.8 Steungroep Radio Farabundo Martí Den Bosch (1988-?)

Vanuit de het Bossche kraakcomplex Papenhuis werd in de tweede helft van de jaren tachtig de Steungroep Radio Farabundo Martí opgericht, die zich bezig hield met het vertalen en verspreiden van berichten uit El Salvador. Extra aandacht besteedde men aan de financiële ondersteuning van de radiozender van de verzetsbeweging FMLN. Bij deze steungroep waren onder andere betrokken René Roemersma en

¹⁰ Zie: 3.13 Fix Telematics Den Bosch.

3.13 Fix Telematics Den Bosch (1989-heden)

Het Bossche voormalige "kraakcomplex" De Papenhulst vervult binnen de anti-imperialistische scene in Nederland een belangrijke rol als "technisch expertise-centrum". Centrale figuur is maatje van Roemersma. Sedert enkele jaren hebben de (in enkele gevallen thans: ex-) bewoners van het pand de technische specialismen ondergebracht in aparte stichtingen.

De officiële bedrijfsomschrijving luidt: "Ontwerp en kleinschalige productie en advisering in Telematica". In de praktijk komt het er op neer dat men op commerciële basis erv/of uit ideologische motieven communicatie- en computerapparatuur levert.

Binnen dit bedrijf is een aantal vooraanstaande activisten actief dat over een technische achtergrond beschikt. Zo ook de tot de RARA-kern behorende René Roemersma en

Al eerder werd er rekening mee gehouden dat en René Roemersma verantwoordelijk zijn voor het bouwen van de RARA-bommen. Ook thans wordt niet uitgesloten geacht dat bij Fix elektronische bomcomponenten worden vervaardigd of dat FIX op enigerlei andere wijze bij RARA betrokken is.

21

Zakelijk heeft Fix nauwe contacten met de stichting "World Com" die zich onder meer inzet voor de verbetering van de communicatie in El Salvador¹². Het bestuur van World Com bestaat uit de partners van Roemersma. Bovendien maakt World Com gebruik van het huisadres van Roemersma.

¹² Zie: 3.7 World Com.

3.16 Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA) (1985-heden)

De anti-imperialistische stroming bedient zich van eigen actiegroepen. De meest radicale is ongetwijfeld de actiegroep RARA. RARA is even ongrijpbaar als de naam doet vermoeden. Ruim acht jaar na de eerste kennismaking met RARA is het fenomeen nog steeds niet ontmaskerd.

RARA is afkomstig uit wat genoemd kan worden de anti-imperialistische tak van de anti-militaristische actiegroep Onkruid. Laatstgenoemde actiegroep ontwikkelde zich vanaf de jaren zeventig van een groepering, die zich in eerste instantie alleen verzette tegen de militaire dienstplicht tot een radicale actiegroep. Deze actiegroep ging zich richten tegen de in haar

visie onrechtvaardige repressieve maatschappij, waarin niet alleen militaire maar ook economische en politieke machten de rol van onderdrukker spelen. Door deze verbreding van maatschappelijke oriëntatie ontstond rond 1984 binnen de Onkruid-kring een ideologische scheiding van geesten, waarbij een deel van de activisten zich schaarde achter de "repressieve staat-gedachte" en de nationale situatie als uitgangspunt bleef hanteren. Het andere deel van de activisten beoordeelde dat als te beperkt, en wilde zowel theorie als actiepraktijk in een breder - internationaal - verband zien: men kreeg daarbij vooral belangstelling voor de (internationale) strijd tegen het imperialisme, de in hun ogen voor het kapitalisme noodzakelijke overheersingsstrategie. De aldus ontstane anti-imperialistische tak van ex-Onkruid hield zich in de eerste helft van de jaren tachtig vooral in de anonimiteit op. Alleen via claimbrieven, na een uitgevoerde actie, werd hun ideologie wereldkundig gemaakt. Het meest gewelddadige deel van deze anti-imperialisten pleegde aanslagen op doelen die zij in verband brachten met het imperialisme. Uitgangspunt vormde bijna altijd een actuele gebeurtenis, waaraan ideologische opvattingen werden gekoppeld, die via een aanslag en de daarmee gepaard gaande publiciteit, werden kenbaar gemaakt. Favoriet waren internationale politieke thema's met grote maatschappelijke impact, zoals apartheid, Europese eenwording, genen-technologie, vluchtelingenbeleid, e.d.

De meest bekende actiegroep van de anti-imperialistische stroming is ongetwijfeld de actiegroep Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA). Maar naast RARA zijn er de afgelopen jaren ook andere anti-imperialistische actiegroepen geweest; deze maakten immer gebruik van een gelegenheidsnaam. De namen die men hanteerde waren soms geïnspireerd op Duitse voorbeelden zoals "De Revolutionaire Cellen" of de verschillende "Commando's". Voorbeelden onder meer zijn: Revolutionaire Cellen - Commando Tupac Amaru¹³ en Revolutionair Commando Paseremos¹⁴. Maar over het algemeen volgde men de traditionele lijn: het verzinnen van een ludieke naam, zoals de actiegroep tegen genen-technologie die zich de "De Vurige Virussen" noemde.

RARA kan intussen bogen op een lange traditie van actievoeren, waarin zij uitgroeide tot een mystiek fenomeen. Met haar staat van dienst is zij de eerste serieuze Nederlandse terreurorganisatie. In het volgende hoofdstuk zal nader ingegaan worden op het fenomeen RARA. Om een juist beeld van deze groep te kunnen vormen zal eerst de ideologie van RARA behandeld worden, vervolgens zal er uitgebreid aandacht besteed worden aan de aanslagen die door de RARA-kern gepleegd werden (waaronder ook een aantal acties waarvan aangenomen wordt dat zij door dezelfde mensen gepleegd werden, maar die onder een andere naam opgeëist werden. Verder zal een aantal paragrafen gewijd worden aan opvallende kenmerken van de RARA-groep.

13 1986: Bomaanslag op HBG te Gouda i.v.m. bouw Woensdrechtbasis.

14 1987: Brandstichting Philipsvestiging Amsterdam.

4. REVOLUTIONAIRE ANTI RACISTIESE AKTIE

4.1 Het "socialistische perspectief" van RARA

De ideologie die leden van RARA aanhangen, verschilt niet wezenlijk van de ideologie zoals die in hoofdstuk 1 werd beschreven.

In het verleden werden de acties van RARA nogal eens op één hoop geveegd met alle andere anti-apartheids-acties. RARA werd steevast als "anti-apartheidsactie-groep" bestempeld. Haar uiteindelijke doel, dat zij zelf met het begrip "perspectief" aanduidt, haalde maar zelden ongeschonden de media.

Ook binnen het activisme was over het uiteindelijke RARA-doel weinig bekend. Naast ideologische verschillen werden veel activisten afgeschrikt door het taalgebruik en de elitaire toon die van de RARA-publicaties uitging.

Wat RARA met haar actie precies nastreeft is een ingewikkeld proces van veranderingen, dat op zekere hoogte verwantschap vertoont met het "pure" socialisme, zoals dat eind vorige eeuw gepredikt werd. Aan de hand van citaten uit RARA-publicaties zal in deze paragraaf het revolutionaire proces dat zij nastreeft, nader uitgelegd worden.

Over het uiteindelijke doel - op lange termijn - zegt RARA zelf:

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en seksisme is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

Bron: Claimbrief RARA: 19 maart 1990

Deze utopisch klinkende doelstelling lijkt meer op een verre wensdroom dan op een realistisch en haalbaar politiek doel. Belangrijke belemmering bij het bereiken van haar doelstelling is het westerse democratische en kapitalistische systeem. In de overtuiging van RARA ligt in onze maatschappij de feitelijke macht volledig bij de grote multinationale ondernemingen. Deze multinationals houden met steun van de nationale regeringen, politie, leger en justitie fundamentele onrechtvaardigheden in stand. Deze onrechtvaardigheden manifesteren zich volgens hen in:

- de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal;
- de uitbuiting van vrouwen door mannen in dit patriarchale arbeidssysteem;
- de racistische tegenstelling tussen het kapitalistische Westen en de Derde Wereld.

Deze fundamentele onrechtvaardigheden zijn de kern van het verschil tussen de huidige westerse maatschappij en de door RARA-verlangde maatschappijvorm. Dat haar maatschappijvorm moeilijk te verwezenlijken valt, is RARA duidelijk, doch dit is hét perspectief waarin zij gelooft en waarvoor zij haar aanslagen pleegt.

"We weten dat het onmogelijk is om binnen de bestaande machtsverhoudingen tot werkelijke oplossingen te komen. Wij willen ons niet laten leiden door wensdenken. Dit (= een aanslag) is dan ook niet meer dan een bescheiden bijdrage. Maar uitgaande van onze geschiedenis, positie en praktijk onderzoeken we de mogelijkheden om een militante praktijk te ontwikkelen op de boven- staande thema's (speerpunten van het anti-imperialistische ideologie)."

Bron: Claimbrief RARA: 19 maart 1990

De "militante praktijk" van RARA moet gezien worden als een onderdeel van een "totaalstrijd" die noodzakelijk is om de gewenste veranderingen te bereiken. Deze totaalstrijd zal niet alleen hier in het Westen gestreden moeten worden, maar ook in de Derde Wereld. Revolutionaire processen die daar reeds gaande zijn - men doelde medio jaren '80 op o.a. de strijd van het ANC en FMLN - moeten hier in het Westen ondersteund worden met acties tegen bedrijven en instituties die verantwoordelijk zijn voor de instandhouding van de machtsverhoudingen daar. RARA dicht zichzelf in deze constellatie een rol toe in het Westen, in het bijzonder in Nederland. Hier in het Westen ziet RARA vooral de Europese eenwording als een proces dat door multinationals is opgezet om de imperialistische machtsverhoudingen te versterken en uit te bouwen. RARA heeft zich met name dit gebied tot haar activiteiten-terrein toegeëigend.

RARA is zich er terdege van bewust dat haar activiteiten niet voldoende zijn om de omverwerping van het imperialistische systeem tot gevolg te hebben. Daarom benadrukt zij keer op keer in de persverklaringen de wil en het streven tot samenwerking. Zo ook in de claimbrief naar aanleiding van de aanslagen op de Makro-vestigingen in Duiven en Duivendrecht: *"Juist nu willen we daarom met onze acties al diegenen die vechten tegen apartheid en imperialisme oproepen om de strijd tegen vestigingen van die bedrijven in Nederland te verheiligen"*.

In dit kader moeten ook de enorme inspanningen van RARA gezien worden bij de organisatie van het congres Solidariteit en Verzet, de vluchtelingenorganisaties PIV, Refugium en ASKV en het discussieplatform/-blad Konfrontatie. Het belang van een brede radikale beweging, die natuurlijk doordrongen is van het ware anti-imperialistische geloof, benadrukt RARA in haar publicaties:

"Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende -strijdende- groepen, op alle nivo's. Daarbinnen kan en moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is."

Bron: Claimbrief RARA 17 april 1989

en

"Zonder hoog van de toren te willen blazen zullen we als links radikale en revolutionaire Beweging moeten pogen weer iets met elkaar op te bouwen. Militant verzet kan daarin een belangrijke rol spelen, het kan de vinger op de zere plek leggen."

Bron: Claimbrief RARA 19 maart 1990

Het plegen van aanslagen ziet RARA dus als een methode om haar omgeving te alerteren op uitwassen van het huidige imperialistische systeem. Men ziet de functie van het plegen van aanslagen dan ook niet anders dan het leggen van een "vinger op een zere plek":

"...wij weten heel goed dat militante aanslagen alleen niets opleveren. Een, twee, drie keer een spektakulaire actie verandert op zich ook niets. Wij zien het als een bijdrage aan meer daden, ideeën en discussie."

De aanslagen en discussies moeten dus de vorming van een radikale politieke tegenmacht tot gevolg hebben, die de totaalstrijd aangaat met die instituties en bedrijven die de pijlers van deze maatschappij vormen.

Dat RARA bij de vorming van de tegenmacht niet alleen denkt aan de links radikale bewe-

ging, maar ook aan nog niet bestaande groeperingen, moge blijken uit de volgende passage:

"De gevolgen van de politieke, economische en militaire reorganisaties, die plaatshebben in het kader van de Europese eenwording, hebben tot gevolg gehad dat grote groepen mensen te prooi zijn gevallen aan moedeloosheid, individuele machteloosheid en vervreemding. Het doorbreken daarvan is een voorwaarde voor overleven, het begin van een einde van een isolement. Dat is "ons" perspectief hier, in het "hoogontwikkelde" westen."

Bron: Claimbrief Commando No Pasaran 25 januari 1988

26

Om deze groepen bewust te maken van de omstandigheden waarin zij leven, de machtsverhoudingen waar zij door beheerst worden, pleegt RARA haar aanslagen:

"In de ontwikkeling van het politieke proces hier, in onze strijd, moet de scherpte van deze verhoudingen terug te vinden zijn. Mét spektakel, spektakulair soms, maar bovenal met een lange adem én de inzet om structuren tot stand te brengen, die op basis van inhoudelijke verbondenheid, het succes (of mislukken) van een actie overleven."

Bron: Claimbrief RARA 17 april 1989

Uit de laatste claimbrief wordt duidelijk dat RARA zichzelf als de "radicale permanente en compromisloze oppositie" beschouwt. Zij ziet zich als een voorhoede van een nieuw tegenbeweging, wil in dat opzicht als katalysator fungeren - zonder optimistisch te zijn over het perspectief. RARA ziet "radicale" (= gewelddadige) actie ook als doel op zich, als de prijs die de "elite" hier en nu voor het gewraakte beleid moet betalen.

Het hierbij te gebruiken geweld beschouwt men als legitiem. In een interview dat werd gepubliceerd in Konfrontatie zegt RARA hierover:

"We zien een legitimiteit in militant verzet omdat militant verzet een middel is om die vraagstukken te politiseren, ze niet alleen uit humanitair oogpunt te beschouwen."

In de procesverklaring zegt Roemersma, officieel als sympathisant van RARA, hierover onder meer:

"Het zal duidelijk zijn dat ik een sympathisant ben van de RARA en de kommando's als No-Pasaram en zie de aanslagen als noodzakelijk revolutionair geweld, iets waarvan de legitimiteit voor mij buiten twijfel is. Geen zinnig mens kan twijfelen aan die legitimiteit. Wat is nou een lullig brandje vergeleken met het vergoten bloed in de zwarte townships... Die 150 miljoen is maar een schijntje vergeleken bij wat het imperialistische westen uit de drie continenten zuigt. Ik zie het dan ook als een uitstaande rekening, waarvan een klein gedeelte gepresenteerd is."

Door internationale politieke ontwikkelingen lijkt het perspectief verder weg dan ooit. De bevrijdingsbewegingen in Zuid-Afrika en Latijns-Amerika, die voor de anti-imperialisten in het Westen golden als de bestrijders van het imperialistische onderdrukkingssysteem, zijn weggevallen. De hoop van de anti-imperialisten "hier" is thans gevestigd op de zgn. "basisbewegingen" in de sloppenwijken.

Ook politiek Links in Nederland heeft zich te afhankelijk gemaakt van bestaande machtsstructuren.

¹⁵ Zie: 3.6 Ultimatum

Hierdoor is het bevechten van fundamentele veranderingen in het westen niet alleen van belang voor landen in de Derde Wereld, ook voor het verbeteren van de levensvoorwaarden hier.

Dit veranderende politieke wereldbeeld heeft ook gevolgen gehad voor de politieke idealen van RARA. Vervlogen is de hoop op de spontane vorming van een politieke tegenmacht. In het laatste kommunikee naar aanleiding van de aanslag op de DIA zijn de doelen van de aanslag meer realistisch. Men is al tevreden met het helder krijgen van de grenzen van het vluchtelingen-beleid en de politieke verantwoordelijkheden hierin. RARA lijkt duidelijk een stapje terug gedaan te hebben in haar streven om deze maatschappij om te vormen. Haar doel lijkt thans verder weg dan ooit. Kortom er is nog een lange weg te gaan, maar, zo stelt RARA: *"Er is veel te winnen met een strijd voor fundamentele veranderingen!"*.

27

4.1.1 Gewelddadigheid

In dit kader past het om nader uit te weiden over de opvatting van RARA met betrekking tot geweld. In de specifieke context van politiek (gewelddadig) activisme en terrorisme betekent geweld het met fysieke middelen nastreven van een politiek doel, dit met veronachtzaming of ontkenning van de geëigende democratische procedures. In deze definitie kan geweld variëren van het vreedzaam blokkeren van een rijweg tot het vernielen van afasteringen, van het spontaan in brand steken van bouw materiaal tot het heimelijk beramen van aanslagen op personen of objecten.

Over haar opvatting van geweld heeft RARA zich meermaals uitgelaten. In een interview met RARA-verdachte Roemersma, gepubliceerd in De Groene Amsterdammer van 16 december 1988, wordt ingegaan op de "gewelddadigheid" van RARA. Het RARA-geweld wordt door RARA zelf als legitiem, revolutionair en noodzakelijk beschouwd. RARA ziet haar aanslagen als legitiem "teggengeweld". Het moet zeker niet opgevat worden als een wanhoopsdaad, maar als een politieke daad.

"Geweld in de huidige parlementaire democratie is toegestaan; deze is zelf immers een gewelddadig compromis. Onze huidige parlementaire democratie is geen redelijke, als enig mogelijke oplossing. Er worden in toenemende mate overbodige groepen mensen definitief, geruisloos weggesaneerd," aldus Roemersma.

Geweld heeft volgens Roemersma een veel bredere betekenis. Uitwassen van multinationals, zoals vervuiling en uitbuiting zijn evenzo als geweld te beschouwen. Tegen dit geweld is tegengeweld mogelijk. Eventueel tegengeweld van de overheid tegen het RARA-teggengeweld, wordt gezien als een uitloesing van de steeds toenemende repressie die plaatsvindt in kader van de Europese eenwording. De repressie is een beheers- en controlemechanisme van de staat tegenover al die groepen die lastig of overbodig zijn: buitenlanders, junks, politiek activisten, noem maar op.

Waar de grenzen voor RARA v.w.b. geweld liggen blijft onduidelijk. Wel duidelijk wordt dat zij een eventuele grens hierover zelf bepaalt. Men laat zich niet leiden door regelgeving e.d. Een brandbom bij een Makro-vestiging werd afgedaan met de kwalificatie "een lullig brandje". Het is duidelijk dat geweld tegen materiële zaken niet geschuwd wordt. Acties waarbij mensen bewust gevaar lopen slachtoffer te worden, lijken nog steeds niet tot de actiepraktijk van RARA te behoren. Vanaf de actie tegen het Van Heutsz-monument in 1984 tot en met de laatste actie tegen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ondernam RARA bewust activiteiten om persoonlijk leed te voorkomen. Bij de aanslag tegen het Van Heutsz-monument maakte men gebruik van telefonische waarschuwingen. Deze aanslag werd in alle opzichten een fiasco, niet alleen werd de boodschap niet begrepen en viel er een gewonde, De schrik zat er goed in bij de

dadere. De volgende aanslagen worden dan ook beter voorbereid.

- Men stapte af van zowel het telefonisch waarschuwen als het gebruik van springstof.
- Bij iedere volgende aanslag zorgde RARA voor duidelijke waarschuwingborden.
- Bovendien ging men over op het gebruik van, zoals zij zelf zegt, "rookbommen".
- Daarnaast zijn er aanwijzingen dat men zich er van vergewiste dat er tijdens de aanslag geen personen in de buurt waren.
- Ook het tijdstip van de aanslagen werd doelbewust gekozen om de kans op letsel zoveel mogelijk uit te sluiten.

Uitzondering vormden de aanslagen op de KMAR in 1990. Hier werden geen waarschuwende borden aangetroffen, noch werden er waarschuwingstelefoontjes ontvangen. Mogelijk dat de omstandigheden en de omvang van de aanslagen dit soort veiligheidsmaatregelen niet vereisten.

De aanslagen op Kosto/Binnenlandse Zaken betekenen een koerswijziging. Telefonische waarschuwingen gaan vooraf aan de aanslagen. Waarschuwingborden worden niet meer aangetroffen. Ook maakt RARA weer gebruik van springstof. De actievormen verharderen. Maar ook nu weer blijft RARA benadrukken dat men op 'safe' speelt. In de persverklaringen vermeldt men al in de eerste passage dat de aanslag pas *"na tijdige en herhaalde waarschuwingen"* gepleegd werd. Zo ook in de verklaring van de aanslag op het huis van Kosto, wat feitelijk een persoonsgerichte aanslag was: *"Dat het daarbij slechts ging om het toedienen van materiële schade, zal blijken uit de wijze van plaatsing en keuze van het tijdstip"*

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen blijft het risico bestaan dat er bij een aanslag slachtoffers vallen. Dat het tot op heden goed is afgelopen is eerder te wijten geweest aan toeval, dan aan de doordachte werkmethode van RARA. Met name het gebruik van springstoffen brengt risico's met zich mee die RARA zelf niet onder controle heeft.

4.2 De RARA-actiedoelen

De RARA-ideologie brengt met zich mee dat tegen bijna ieder instituut en/of bedrijf, wanneer het deel uit maakt van de heersende machtsverhoudingen, wel een actie is te bedenken. Het aantal actuele items, waartegen RARA zich richt (en als actiedoel kan benutten) is dan ook enorm:

- Apartheid;
- Verenigd Europa;
- Repressie;
- Herstructurering van de economie;
- Bio- en genentechnologie;
- Eureka en wapenindustrie;
- (Neo) Kolonialisme;
- Racisme en fascisme;
- Identificatie- en legitimatieplicht;
- Imperialistische instituties zoals multinationals, IMF, WereldBank, GATT, IGGI, e.d.;
- Bevolkingspolitiek van het Noorden;
- Nieuwe Wereldorde van BUSH (CLINTON);
- Nederlandse cellenbeleid;
- maar vooral het Nederlandse vluchtelingen- en asielbeleid.

De keuze van een actie-item wordt onder meer bepaald door de actualiteit ervan ¹⁶. In haar strijd tegen het wereldwijde imperialisme laat RARA zich leiden door een zogenaamd speerpuntenbeleid. In de eerste jaren van RARA had ze in haar strijd tegen racisme en onderdrukking als speerpunt het aanvallen van het apartheidsbeleid. Via de Europese eenwording is RARA zich gaan toeleggen op vluchtelingenpolitiek in Nederland.

Al dan niet dankzij de genadeloze kritiek, ook van links, op de gepleegde acties hield RARA op met het zich vergrijpen aan ondernemingen, en ging zij zich richten op de staat. De weg daarheen voerde via Shell-tankstations in Nieuwegein (en Zaanstad), en de paspoortdrukkerij KEP/ELBA in Schiedam ¹⁷. Laatstgenoemde was weliswaar een bedrijf, maar dan één dat zich bezig zou gaan houden met een opdracht van de staat: de fabricage van een repressiemiddel, het nieuwe paspoort. Deze aanslag werd vergezeld van een claimbrief, die qua opmaak en inhoud in sterke mate identiek was aan de oude (anti-apartheids-) claimbrieven, maar vooral een voorloper was van toekomstige claims van de KMAR en Kosto en Binnenlandse Zaken: men zegt eerst wat er gebeurd is, en geeft kort aan waarom (de actuele aanleiding). Vervolgens kwam er een ellenlange verklaring volgens het principe dat later in een interview ¹⁸ met RARA in Konfrontatie als volgt werd verwoord:

"Wij zijn van mening dat je naast een analyse van de ontwikkelingen ook een analyse moet maken van de politieke verhoudingen, en uit die twee dingen je doelen met betrekking tot de praktijk moet formuleren".

Vanaf dat moment richtte RARA zich met woord en daad op "Europa '92" met al zijn verfoelikheden, zoals: "identificatieplicht", "economische herstructurering", "flexibilisering en verhuisvrouwelijking van de arbeid" en dergelijke. Zaken die voor het eerst genoemd werden in de RARA-publicatie "Zuur aan de Wortels van de Democratie" ¹⁹.

4.3 De aanslagen

Hoewel RARA sedert 1985 met enige regelmaat aanslagen pleegt en deze onder haar naam claimt, zijn er naast de bekende ook een aantal - onder een andere naam opgeëiste - aanslagen en acties aan te wijzen waarvan tot op zekere hoogte aangenomen wordt dat de ideologische RARA-kern er bij betrokken is geweest. In het navolgende overzicht zullen deze dan ook volledigheidshalve worden opgenomen.

De opsomming begint dan ook niet met een door RARA geclaimde aanslag, maar met een bomaanslag tegen het standbeeld van de krijgsheer Van Heutsz in Amsterdam.

4.3.1 Bomaanslag Van Heutsz-monument te Amsterdam (11-09-1984)

"Vannacht is het gedenkteken op het Olympiaplein vernietigd. Het definitieve einde van een stenen symbool."

Dat schreef de Groep Koetoh Reh in een persverklaring, die zij op 11 september 1984 op de deurnat van het ANP-hoofdkantoor deponeerde. Die zelfde middag ontplofte een staaf

¹⁶ Zie: 4.5 "Modus Operandi van RARA".

¹⁷ Zie: 4.3.10 en 4.3.12.

¹⁸ Zie bijlage XVI B.

¹⁹ Zie bijlage IX B.

dynamiet²⁰ op het Van Heutsz-monument te Amsterdam. Door een spelend kind was aan een draad getrokken welke om het standbeeld hing, waarna de ontploffing plaatsvond.

De bomaanslag werd tevoren in de nacht van 10 op 11 september telefonisch geclaimd bij het Marriot-hotel, het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis en de Valeriuskliniek in Amsterdam. De anonieme beller waarschuwde voor een - binnen enkele minuten plaats-hebbende - ontploffing van twee zware bommen bij het Van Heutsz-monument op het Olympiaplein. Door de politie, die ter plaatse een onderzoek instelde, werden de bommen over het hoofd gezien.

De claimbrief (Groep Koetoh Reh)

Op 11 september 1984 werd de bomaanslag via een claimbrief²¹ bij de Volkskrant opgeëist door een groepering zich noemende "Groep Koetoh Reh". De groep bedoelde haar aanslag op het Van Heutsz-monument als een protest tegen het bezoek van Amsterdams burgemeester Van Thijn aan het Indonesische generaalsbewind van Soeharto. De groep veroordeelde de door de Nederlandse overheid gevoerde "imperialistische" politiek ten aanzien van Indonesië, Suriname. Ook verzette Koetoh Reh zich tegen het tolereren van het apartheidsregime in Zuid-Afrika, het rechteloos houden van politieke vluchtelingen en het op grote schaal uitzetten van 'vreemdelingen'. De aanslag op een monument van de krijgshier Van Heutsz, onder wiens bewind in 1904 de kampong Koetoh Reh in Atjeh werd uitgemoord, moet gezien worden als een symbolische daad tegen "...de nog immer voortdurende koloniale onderdrukking door het Nederlandse bedrijfsleven", aldus Koetoh Reh.

²⁰ De ontploffing werd veroorzaakt door springstoffen

²¹ Zie bijlage I.

4.3.2 Aanslag Deuss (Trans World Oil) te Berg en Dal (07-01-1985)

Op maandag 7 januari 1985 werd door middel van brandbommen brand gesticht in Villa Meerwijk in Berg en Dal, eigendom van de directeur van de firma Trans World Oil J. Deuss. De aanslag slaagde slechts gedeeltelijk; door de politie werden er bij de kantoorruimtes op hetzelfde terrein nog twee - niet ontstoken - brandbommen aangetroffen. Strengere voorzorg ervoor dat het ontstekingsmechanisme niet functioneerde.

De claimbrief (Pyromanen tegen Apartheid)

De aanslag werd via een claimbrief bij het ANP en het dagblad "De Gelderlander" opgeëist door de actiegroep *Pyromanen tegen Apartheid*²³. De actie was gericht tegen het feit dat de firma Trans World Oil op grote schaal olie leverde aan Zuid-Afrika en dat men hiervoor niet door de politiek werd aangepakt. Maar ook deze verklaring gaat inhoudelijk dieper dan een op dat moment gebruikelijke anti-apartheidsclaim. De "Pyromanen" koppelden het apartheidsvraagstuk aan het bredere "Westers imperialisme", dat gezien werd als basis van het apartheidssysteem. Zij stelt onder meer:

"Het Westen weet maar al te goed dat de gelijkgekleurde stroman in het zwarte Zuidelijk Afrika zonder voldoende olie binnen twee jaar ekonomies bankroet zou zijn. Dat is net iets meer dan de Westerse ekonomie kan verdragen en daarom kiezen de imperialisten voor apartheid. De apartheid en haar handlangers in de imperialistische landen hebben Deus'en broodnodig"

- De gebruikte brandbom was van een type dat tot in details beschreven werd in het Amsterdamse actieblad BLUF I²⁴.

²³ Zie bijlage II.

²⁴ BLUF! nr. 34; bijlage IIb.

4.3.3 Aanslag Makro Dulvendrecht (17-09-1985)

"Om het echte gezicht van apartheid te zien moeten we de sluier oplichten van constitutionele hervormingen, bedriegelijke formuleringen en spelen met woorden."

Met dit citaat kreeg ANC-voorman Nelson Mandela in 1985 de twijfelachtige eer om de eerste RARA-persverklaring te openen.

In de vroege ochtenduren van 17 september 1985 werd de eerste Makro-vestiging slachtoffer van de brandbommen-terreur van RARA.

De aanslag richtte een schade aan van meer dan vijftig miljoen gulden. Een - tot dan toe - onbekende groepering met de naam *Revolutionaire Anti Racistische Aktie* eiste in een persverklaring de verantwoordelijkheid op. Het acroniem *R.A.R.A.* was bedoeld als een "aandachttrekker" voor de pers en justitie.

De claimbrief (RARA)

Aanleiding voor de aanslag vormde de publiciteit rond de Zuidafrikaanse Makro-vestigingen van de SHV, het moederconcern. Op dat moment werd Nederland geteisterd door anti-

apartheidsacties tegen bedrijven die belangen hadden in/of relaties met Zuid-Afrika onderhielden. Enkele dagen voor de aanslag werd er door het actualiteitenprogramma "Panoramiek" aandacht besteed aan de rol van SHV in Zuid-Afrika. Actievoerend Nederland was reeds eerder op de hoogte gesteld van de omstreden rol van SHV in Zuid-Afrika via haar eigen actieblad BLUF I

De o.a. bij het ANP te Utrecht bezorgde claimbrief²⁵ bleek goed opgebouwd en goed gedocumenteerd. De anonieme schrijver wist zijn standpunten helder, bondig en terzake te verwoorden. De aanslag werd niet alleen in verband gebracht met het verzet tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime, doch werd geplaatst in het bredere verband van "de strijd tegen het wereldwijde imperialisme" dat alle belang heeft bij het voortbestaan van het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Men stelt onder meer dat *"werkelijke solidariteit met internationale revolutionaire bevrijdingsbewegingen daaruit moet bestaan, dat hier in Nederland - in West-Europa - de economische, politieke, militaire dragers van het systeem worden aangepakt. Zij zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van beheersing, vernietiging en onderdrukking overal ter wereld."*

33

Het feitelijke daderschap werd een dag later betwist door een groep die zich *Autonomen* noemde; zij eisten eveneens de verantwoordelijkheid op. In een getypte verklaring aan het Parool verklaarden ze dat deze aanslag beschouwd moest worden als een van de methodes die "de Autonomen" zullen toepassen in verzet tegen de volkerenmoord, zoals die in Zuid-Afrika plaatsheeft. Voorts verklaart men dat *"bovengenoemde collaborateurs vanaf nu hun leven niet meer zeker zijn"*.

Omdat de toon van deze verklaring dreigender was en de autonomen een reputatie genoten binnen de wereld van de actievoerders, hechtte de pers er in eerste instantie meer waarde aan. Pas wanneer RARA bijzonderheden omtrent de uitvoering van de aanslag onthult in een tweede brief, ziet men de RARA-claim als de verklaring van de enige echte daders.

²⁵ Zie bijlage III.

- #### 4.3.4 Aanslag op Emballagebedrijf Van Leer te Amstelveen (09-07-1986)

Bijna tien maanden na de succesvolle "aanval" op de Makro, werd een ander Nederlands concern het slachtoffer van RARA. In het emballage- en verpakingsbedrijf Van Leer in Amstelveen, meer precies: in het kantoor van de directeur die de belangen van het bedrijf in Zuid-Afrika behartigde, werd brand gesticht. Ditmaal werd de brand

waarschijnlijk aangestoken.

De claimbrief (RARA)

Met deze aanslag introduceerde RARA haar eigen betiteling van de door haar uitgegeven persverklaringen, namelijk: "KOMMUNIKEE"²⁷. Ook nu gunde RARA de eer de verklaring te openen aan een beroemdheid: op het voorblad staat een foto afgebeeld van een "trotse" Van Leer directeur, J.E. Andriessen (minister van Economische Zaken 1990-1994). In het kommuniquee zette RARA uiteen waarom zij juist Van Leer heeft aangevallen en niet één van de andere 168 Nederlandse bedrijven die handelsbetrekkingen met Zuid-Afrika onderhouden. Van Leer was op dat moment één van de grootste bedrijven die met hun beleid het westers imperialisme in Zuid-Afrika, als vitaal onderdeel van de wereldwijde uitbuitingsstructuur, in stand hielden. Men stelde onder meer:

"Onze solidariteit met de strijd in Zuid-Afrika komt niet alleen voort vanuit onze woede over de witte superioriteitswaan die Zuid-Afrika teistert, maar ook vanuit de gezamenlijkheid van de anti-imperialistische strijd". "In Zuid-Afrika neemt de vrijheidssrijd dagelijks in kracht en omvang toe. De direkte aanval - hier - op de economiese peilers van de apartheid voedt die kracht en ondergraft de positie van het Zuidafrikaanse regime".

35

RARA besloot haar verklaring met een identieke oproep, zoals deze te vinden was in de persverklaring van de aanslag op Makro Duivendrecht, waarin men opriep door te gaan met het bevechten van die instituties in het Westen die de onderdrukking mogelijk maken.

RARA haakte - op dat moment - handig in op het actuele thema van de anti-apartheidsstrijd om zo een draagvlak voor haar ideeën over het bevechten van het westers imperialisme te verkrijgen. Door het plegen van aanslagen hoopte RARA van de pers en politiek aandacht te krijgen voor hun politieke opvattingen.

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent de identiteit van de dadergroep is niets bekend geworden. Alleen de claimbrief geeft enige duiding in welke richting een eventuele dadergroep gezocht zou moeten worden. De inhoud van de claimbrief vertoont kenmerken die wijzen in de richting van de vermoedelijke RARA-kerngroep rond Roemersma.

4.3.5 Aanslag Teleport (PTT-schotelantenne) te Amsterdam (21-08-1986)

In augustus 1986 werd de RARA-aanslagenreeks onderbroken door twee aanslagen die op dezelfde dag plaatsvonden en beiden gericht waren tegen de mogelijke Olympische Spelen die in 1992 in Amsterdam gehouden zouden worden.

Tegelijkertijd werden er aanslagen gepleegd op een satellietgrondstation van de PTT en op het kantoor van de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992.

Door explosieven was de schotel-antenne vernield en was een begin van een brand ontstaan in een bij de schotelantenne gelegen gebouw.

Aan het toegangshek van het complex werd een stuk papier aangetroffen met daarop de tekst:

"PAS OP EXPLOSIEVEN NIET BENADEREN".

²⁷ Zie bijlage IV.

De PTT-schotelantenne was tijdens de promotiecampagne voor de Amsterdamse kandidatuur meerdere malen in de publiciteit gekomen. Bij de opening van het grond-station was er zelfs een duidelijke relatie gelegd naar de Olympische Spelen.

De claimbrief (Revolutionaire Cellen/Commando Ins Blaue Hinein)

De actie werd in een acht pagina's tellend pamflet²⁸ opgeëist door een groepering die zich *Revolutionaire Cellen "Commando Ins Blaue Hinein"* noemde. De verklaring werd afgegeven bij de Amsterdamse omroep Radio STAD. De claim was voorzien van een omslag met het opschrift "Olympisch vuur in Amsterdam", met daarbij afgebeeld burgemeester Van Thijn die een drukdetonator in zijn handen houdt met op de achtergrond een afbeelding van het gebouw "Nieuw Amsterdam" (kantoor NOC) en de satelliet-schotel.

In de verklaring werden twee aanslagen opgeëist:

- die op het satellietgrondstation en;
- die op het kantorencomplex "Nieuw Amsterdam", waarin de Stichting Olympische Spelen Amsterdam 1992 was gevestigd.

De actiegroep richtte zich in eerste instantie tegen de organisatie van de Olympische Spelen; met name de rol die de Amsterdamse politiek bij de kandidaatstelling vervulde, wordt ter discussie gesteld.

De claimbrief kent een duidelijke tweedeling, die niet alleen wordt veroorzaakt doordat er twee aanslagen zijn gepleegd, maar ook in de manier van redeneren is er verschil te onderkennen. Gaat het eerste deel over de Olympische Spelen en vooral over de rol van de Stichting en de Amsterdamse politici, het deel over de aanslag op Teleport kent een duidelijke anti-imperialistische inhoud. Zo stelt men onder meer:

"Een verenigd Europa is in het belang van verovering en beheersing van de wereldmarkt door de drie imperialistische machtscentra (V.S., Japan, West-Europa)." en "De ontwikkeling van hoogwaardige technologieën leidt in het kapitalistische systeem echter ook tot uitbuiting van grote groepen van de bevolking binnen de machtscentra zelf."

Het tweede deel van de verklaring werd beëindigd met een RARA-achtige passage:

²⁸ Zie bijlage V.

"Wij vinden perspectief in acties die aantonen dat de onderdrukking die mensen hier en elders wordt aangedaan niet onontkoombaar is en dat de mensen, instituties en systemen die hiervoor verantwoordelijk zijn aangevallen kunnen worden. Veranderingen gaan niet vanzelf!!!"

Gelet op de evidente tweedeling in de verklaring en de vorm ervan (soort brochure), lijkt het erop dat we te maken hebben met een samenwerkingsverband van twee actiegroepen. Dit valt onder meer af te leiden uit:

- de manier van ondertekening, waar de claimers "Revolutionaire Cellen" en "Commando Ins Blaue Hinein" als aparte namen vermeld worden en;
- uit de laatste passages waarin gesteld wordt: *"Hoewel er de laatste jaren ook in Nederland meer en meer acties plaatsvinden, die je zou kunnen rangschikken onder het begrip anti-imperialisme, is de samenhang tussen de strijd op verschillende deelgebieden vaak nog lang niet voldoende bediscussieerd."* *"Op prakties en theoreties nivo willen wij met onze actie aan die discussie een bijdrage leveren."*

37

Om deze laatste opmerking in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, het volgende:

Op het moment van deze aanslag vond er binnen de Beweging een "brede" discussie plaats over de ontwikkeling van een revolutionair perspectief in Nederland en West-Europa. Deze discussie zou eindigen (of onderbroken worden?) met het Congres "Solidariteit en Verzet" dat in 1987 door o.a. leden van de vermoedelijke RARA-kerngroep werd georganiseerd.

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent de dadergroep is nagenoeg niets bekend.

- Het bij deze gecombineerde actie betrokken "Commando Ins Blaue Hinein" heeft in ieder geval claim-inhoudelijk een aantal kenmerken die wijzen op enige verwantschap met RARA.

4.3.6 Aanslag tegen kantoor Olympische Spelen Amsterdam 1992 (N.O.C.) te Amsterdam (21-08-1986)

Ruim een uur voor de aanslag op het Teleport, ontplofte bij het kantoor van de "Stichting Olympische Spelen 1992" in Amsterdam een bom. De daders hadden voor het portiek een explosief,

tot ontploffing gebracht. Ook hier waar-
schuwden de daders de directe omgeving voor het naderend onheil via een bord met de tekst:

"PAS OP EXPLOSIEGEVAAR".

Door de kracht van de explosie werd een groot deel van de voorpui weggeslagen.

De claimbrief (Revolutionaire Cellen/Commando Ins Blaue Hinein)

Deze aanslag werd samen met de aanslag op Teleport geclaimd door de actiegroep(en) Revolutionaire Cellen "Commando Ins Blaue Hinein". Bij Radio Stad werd een persverklaring afgegeven. Vermoedelijk heeft de dader de aanslag op het kantoor van het Olympisch comité ook nog bij de Amsterdamse brandweer geclaimd. Maar doordat de claimer zijn stem zo sterk vervormde werd de boodschap niet begrepen.

38

Over de inhoud en de achtergrond van de persverklaring wordt verwezen naar de passage in deze nota over de aanslag op de Teleport.

Gelet op de tweedeling in de claimbrief, kan voorzichtig geconcludeerd worden dat ook de claimer uit twee partijen bestond. In dat geval zou de aanslag op het N.O.C.-kantoor gepleegd kunnen zijn door de eerste van de claimende partijen: "de Revolutionaire Cellen".

De vermoedelijke dadergroep

Omtrent een eventuele dadergroep is niets bekend geworden.

4.3.7 Aanslag Makro Duiven (18-12-1986)

In december 1986 slaat RARA keihard toe wanneer zij tegelijkertijd tegen twee Makro-vestigingen aanslagen pleegt. Het zwaarst wordt de Makro-vestiging in Duiven getroffen; brandbommen leggen deze vestiging geheel in de as. Schade ruim 38 miljoen gulden.

4.3.8 Aanslag Makro Duivendrecht (18-12-1986)

Tweede doelwit van RARA die nacht was de Makro-vestiging in Duivendrecht. Deze vestiging was reeds eerder in 1985 doel van aanslag geweest. Rond 01.00 uur 's nachts ontdekte het personeel van de Makro een beginnende brand. Deze bleek te zijn ontstaan door brandbommen. Geen van de 25 aanwezige werknemers liep verwondingen op, daar zij op het moment van de aanslag in de kantine zaten. De schade beperkte zich tot 150.000 gulden. Eén van de brandbommen weigerde en werd pas de volgende dag door personeel gevonden. Op deze bom die in een tas verstopt was, was de waarschuwendende tekst aangebracht:

"GEVAARLIJK NIET AANRAKEN BRANDBAAR".

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden door RARA via een "Kommunikee" bij het ANP opgeëist²⁹. Ook nu weer benut men voorbeelden uit de apartheidspolitiek van dat moment om zich af te zetten tegen het "imperialistische systeem". De Zuidafrikaanse apartheidspolitiek fungeert hier als aanleiding om de misstanden die gevolgen zijn van het wereldwijde imperialistische systeem onder de aandacht van het publiek te brengen. De claim eindigt wederom met de bijna vertrouwde oproep om:

"alle politieke, militaire en economische instituties te bevechten die de onderdrukking daar en hier in stand houden. Daarin ligt de gezamenlijkheid van de strijd en ons perspectief."

Na de gebruikelijke ondertekening door RARA eindigt deze claim met een post scriptum over de veiligheid van het personeel en de klanten. Men waarschuwt ervoor dat de "rookbommen" grote hitte en mogelijk brand kunnen veroorzaken...iets dat in het geval van Dui-ven geen loze waarschuwing bleek te zijn.

39

4.3.9 Aanslag Makro Nuth (10-01-1987)

Begin 1987 werd Nederland opgeschrikt door de zoveelste RARA-aanslag tegen een Makro-vestiging. Ditmaal ging de vestiging in het Limburgse Nuth geheel in vlammen op.

De claimbrief (RARA)

De aanslag werd via een claimbrief, verzonden aan het ANP, het Limburgs Dagblad en de Regionale Omroep Zuid, door RARA opgeëist.

De schrijfwijze van RARA verschilde van de gebruikelijke: Revolutionaire Anti Racistische Axie in plaats van het gebruikelijke Revolutionaire Anti Racistische Aktie³⁰. Ook inhoudelijk week de persverklaring af van wat we van RARA gewend waren.

²⁹ Zie bijlage VI.

³⁰ Zie bijlage VIII.

- Geen aanhef met de woorden "kommunikee" of "Persverklaring";
- Slechts één pagina, gevuld met een motivatie waarvoor de "echte" RARA zich ongetwijfeld geschaamd zou hebben.
- Geen anti-imperialistisch sausje, maar een zwak onderbouwde anti-apartheidsclaim van het soort "13 in een dozijn."

De vermoedelijke dadergroep

Hoewel de

, bestaat er het sterke vermoeden

dat deze aanslag geen echte RARA-aanslag is.

De mogelijkheid om direct na een aanslag de naar nieuwshongerende media te voorzien van een portie anti-imperialistisch gedachtengoed, wordt niet benut. Bovendien tast RARA haar reputatie aan door dit soort claimbrieven.

40

4.3.10 Aanslag Shell Nieuwegein (19-06-1987)

In 1987 leek iedereen actie tegen Shell te voeren. RARA besloot hierin niet achter te blijven en te profiteren van de aandacht die de media aan deze acties besteedden.

Op vrijdag 19 juni 1987 brak er brand uit in een Shell-station in Nieuwegein. De brand werd veroorzaakt door een benzinebom.

Een van de bommen ging niet af. Een dag later ontving Radio Rijnmond een claimbrief³¹, waarin RARA twee aanslagen op Shell-tankstations opeiste. Naast de aanslag in Nieuwegein eiste men ook de verantwoordelijkheid op voor een in brand gestoken Shell-station in Zaandam. Naderhand bleek dit station door een inbreker in brand gestoken te zijn.

Ter voorkoming van gewonden, had men ook hier uit voorzorg een waarschuwbord geplaatst met de tekst:

"PAS OP BRANDBOM OP DAK".

De schade bedroeg slechts 30.000 gulden.

De claimbrief (RARA)

Hoewel de aanslag een bescheiden omvang had, was het kommunikee als vanouds:

"Kommunikee" in de aanhef en vervolgens drieëneenhalve pagina uitleg over de rol van Shell in Zuid-Afrika en de betekenis die het concern heeft binnen het wereldwijde imperialisme³².

De verklaring wordt afgesloten met de gebruikelijke oproep om met de strijd door te gaan; als overweging geeft RARA:

³¹ Zie bijlage IX.

³² Zie bijlage IX.

"Kan bijvoorbeeld geprobeerd worden de schade zo ver op te voeren dat de steunpilaren van het apartheidsregime onderuit gaan."

Dat RARA zich op dat moment nog niet geïsoleerd heeft van de rest van de Beweging en nog volop bezig is met de discussie om te komen tot een brede Beweging die achter een "revolutionair perspectief" staat, moge blijke uit de laatste zinnen:

"Een vrij Azania is een overwinning op het imperialisme maar de strijd zal doorgaan. Daar, hier en op alle fronten. Wij willen die strijd met iedereen voeren in die verbondenheid en die samenhang."

Uit deze woorden blijkt tevens dat de strijd tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime voor RARA slechts één van de doelen is.

41

Zoals reeds eerder werd gesteld maakte RARA bij de keuze van haar actiedoelen gebruik van actuele maatschappelijke issues. Van 1985 tot en met 1989 haakte men handig in op de aandacht die de Zuidafrikaanse apartheidspolitiek maatschappelijk had. Dat dit beleid niet altijd in dank werd aanvaard bleek uit een felle reactie van de gevestigde anti-apartheid beweging op de actiepraktijk van RARA in het actieblad BLUF!. In januari 1987 werd er door de Anti-Apartheidsbeweging Nederland (AABN) in het actieblad BLUF! een aanval gedaan op RARA, dat verweten werd met haar aanslagen een brede boycott-beweging tegen het Zuidafrikaanse apartheidsregime in de weg te staan. RARA was furieus; en deed iets wat zij nog niet eerder had gedaan: zij reageerde! In de BLUF! verscheen een tegenartikel van de hand van RARA met de titel: "Zuur aan de wortels van de democratie"³³.

In het artikel worden de anti-imperialistische opvattingen van RARA nogmaals duidelijk belicht. In het artikel wordt een voorschot genomen op toekomstige actie-thema's:

- de Europese eenwording;
- de verloederding van links;
- de (staats)repressie tegen vooral allochtonen en;
- de identificatieplicht.

Al dan niet dank zij de genadeloze kritiek, ook van (gevestigd) links, op de actiemethodes van RARA, staakte RARA het plegen van aanslagen op bedrijven en ging zich richten op de staat. De weg daarheen voert via Shell en drukkerij KEP/ELBA.

Na de apartheidspolitiek als aanleiding te hebben benut, richt RARA zich op de Europese eenwording; met name het vluchtelingen- en asielbeleid krijgt haar aandacht.

³³ Zie bijlage IXB

4.3.11 Aanslag Boot-Olie Alphen aan den Rijn (26-06-1987)

Slechts een week na de aanslag in Nieuwegein pleegde RARA haar volgende aanslag tegen een Shell-object. De Alphenese distributeur van Shell-produkten, Boot-Olie, werd het slachtoffer. Twee brandbommen legden het bedrijfsgebouw grotendeels in de as. Op het moment van de aanslag had het distributiecentrum ruim 600.000 liter Shell-gasolie in opslag. Naast Boot was in het zelfde pand het bedrijf Van Staveren Marion Gas B.V. gevestigd. Dit bedrijf hield zich bezig met de opslag en distributie van hoofdzakelijk butaan- en propaangas in kleine verpakkingen (zgn. flessengas). De door de aanslag ontstane brand woedde geruime tijd in het bedrijfsgebouw, waar temidden van de vuurzee een tankauto stond, geladen met 9000 liter gasolie. Doordat de wind de goede kant op stond bleven de voorraadtanks die zich op 16 meter afstand bevonden, gespaard. Door de vroegtijdige ontdekking van de brand en de succesvolle bestrijding door de Alphenese brand-weer kon een ramp worden voorkomen.

De claimbrief (RARA)

RARA eiste de actie op gebruikelijke wijze op via een kommuniquee. De inhoud van de claimbrief was verrassend³⁴. De claimbrief bleek een opnieuw getypte versie van de verklaring van de acties een week eerder toen RARA aanslagen pleegde op Shell-tankstations in (Zaandam en) Nieuwegein. De verklaring ging vergezeld van een toelichting waarin RARA de verantwoordelijkheid opeiste voor de aanslag op Boot-Olie. In deze toelichting beklagde RARA zich over het uitblijven van publiciteit omtrent haar vorige acties. Zij verweet de pers een terughoudend beleid te voeren in de berichtgeving over radicale acties. Men had deze claimbrief op grotere schaal verspreid.

³⁴ Zie bijlage X.

4.3.12 Aanslag op paspoortdrukkerij KEP/ELBA Schiedam (25-01-1988)

Diepte- en keerpunt in de brandbommenterror van RARA vormde de mislukte aanslag op de paspoortdrukkerij KEP/ELBA in Schiedam. Dieptepunt: omdat deze aanslag onomstotelijk bewees dat RARA-verdachte Roemersma inderdaad bij de fabricage van de bommen betrokken was. Door deze vaststelling konden een aantal eerdere RARA-aanslagen ook aan betrokkene toegeschreven worden. Keerpunt: omdat de RARA-ideologen een ander aandachtsveld kozen: de Europese eenwording.

43

De claimbrief (Revolutionair Commando No Pasaran)

Diezelfde avond werd

een 10 pagina's dikke claimbrief ontvangen van een groepering "Revolutionair Commando No Pasaran". Dit commando verklaarde zich verantwoordelijk voor een poging tot brandstichting van KEP/ELBA. De actiegroep had de letters PAS van "Pasaran" onderstreept; als hint naar het produkt van de ELBA.

Dezelfde verklaring werd gepubliceerd in het actieblad BLUF! (nr. 304) van 29 januari 1988; hier had men echter de zin toegevoegd: *"De politie reageerde op het alarm van de drukkerij, waardoor de actie gestaakt moest worden."* Hoewel RARA deze verklaring niet zelf ondertekende, had zij wel alle kenmerken van een heuse RARA-claim. In het *Kommunikee*³⁵ verwoordt de groep de naar haar mening werkelijke achtergrond van de invoering van het nieuwe uniforme Europees paspoort. (Bij de drukkerij KEP/ELBA zou het nieuwe Nederlandse paspoort gedrukt gaan worden). In de zeer uitvoerig gedocumenteerde en zorgvuldig opgebouwde claimbrief wordt ingegaan op de (negatieve) gevolgen van de Europese integratie voor de burger. Dit alles vanuit een anti-imperialistische zienswijze. Voor het eerst doet men in een claimbrief een boekje open over het perspectief "hier".

³⁵ Zie bijlage xi.

De gevolgen van de politieke, economische en militaire reorganisaties, die plaatshebben in het kader van de Europese eenwording hebben tot gevolg gehad dat grote groepen mensen te prooi zijn gevallen aan moedeloosheid, individuele machteloosheid en vervreemding. Het doorbreken daarvan is een voorwaarde voor overleven, het begin van een einde van een isolement. Dat is "ons" perspectief hier, in het "hoogontwikkelde" westen.

Men benadrukt wederom het gezamenlijk belang bij het verzet tegen de politieke, economische en militaire reorganisaties. Met deze actie en het kommunikee heeft het revolutionair commando "een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een perspectief. Een bijdrage over het hoe en waarom van ontwikkelingen en hun samenhang. Om zo, ondanks onderlinge verschillen, zicht te krijgen op gevolgen die gemeenschappelijk zijn, en om van daaruit de noodzaak tot gezamenlijk verzet te onderkennen en strijd te ontwikkelen."

De inhoud van deze claim moet geplaatst worden tegen de achtergrond van de discussies die op dat moment binnen de Beweging gevoerd werden. Ondanks het Congres "Solidariteit en Verzet" (eind oktober 1987), waar gediscussieerd werd over het opbouwen van een politieke tegenmacht, was er van enige eenheid nog geen sprake. Het Revolutionair Commando No Pasaran trachtte met haar actie en kommunikee duidelijk inhoud te geven aan haar zienswijze van de politieke tegenmacht.

Waarom men besloot om de naam RARA deze keer niet te gebruiken, werd door René Roemersma uitgelegd in een pamflet dat op de dag van zijn proces, 10 augustus 1988, werd verspreid. Hij zegt hierover:

"Het revolutionair geweld van RARA keert zich tegen het internationale front, tegen diegenen die dat hier in West-Europa financieren en daarvan profiteren. Het revolutionaire geweld van No Pasaran keert zich tegen het interne front."

4.3.13 Slangen-snijactie Shell-station Amsterdam (07-03-1988)

In de nacht van 6 op 7 maart 1988 werden er in heel Nederland in het kader van de "Anti-Shell campagne '88" vernielingen aangericht bij ongeveer 37 Shell-stations.

Bij het tankstation aan de Amsterdamse Postjesweg werden de slangen doorgesneden, de nozzles werden weggenomen en de nozzle-bakken werden volgespoten met pur-schuim. Politiepersoneel constateerde dat vier personen zich op het terrein van het benzinestation ophielden. Toen deze mensen het terrein verlaten hadden, bleken de pompen vernield.

De claimbrief (anoniem)

Een naamloze actiegroep eiste in een claimbrief de acties op. De brief werd aan het persbureau Reuter verzonden. In deze - in het Engels gestelde - claimbrief³⁶ werd de verantwoordelijkheid opgeëist voor alle acties die die nacht in Nederland hadden plaatsgehad. De actie werd opgedragen aan de dertig stakers van de Rietspruit-kolenmijn (50% Shell-eigendom) die in augustus 1987 gewond raakten na een treffen met de bedrijfspolitie. De verklaring besteedt alleen aandacht aan het feit dat Shell met haar activiteiten in Zuid-Afrika steun verleent aan het apartheidsregime.

"These actions are a protest against Shell's prominent role in keeping the South African apartheid regime in the saddle. As multinationals as Shell do not know a feeling of

³⁶ Zie bijlage XII.

responsibility, and look at moral an political issues only from a financial point of view, we tried to cause a considerable drop in the fuelsales of Shell in the Netherlands at least for one day."

Met deze actie startte een bewegingsbrede campagne tegen Shell. I

46 |

Met deze acties werd het voor het eerst duidelijk dat de discussies binnen de Beweging over de vorming van een politieke tegenmacht vruchten begonnen af te werpen. Er was een zekere mate van overeenstemming over een gezamenlijk doel. Deze verbroedering tussen de verschillende stromingen zou echter niet lang duren³⁷.

4.3.14 De RARA-arrestaties (11-04-1988)

Op maandag 11 april 1988 viel de politie tien huizen binnen en arresteerde mensen op verdenking van hun betrokkenheid bij RARA. Bij de huiszoekingen werden veel goederen in beslag genomen.

De arrestanten waren:

1. Rene Roemermsa

Ook de Beweging werd verrast door de arrestaties. Maar al snel overheerste er een gevoel van solidariteit. Vanaf de eerste dag organiseerde men steunbetuigingen en benefiet-avonden. Door de anti-imperialistische actievoerders werd de extra media-aandacht aangegrepen om hun standpunten te ventileren. Zo verscheen er bij de Haagse spreekbuis voor deze

³⁷ Zie ook: 2.4 Ontwikkeling van het anti-imperialisme in Nederland.

stroming, "De Zwarte", een special die geheel gewijd was aan de arrestaties en hoe die opgevat dienden te worden in discussie over "de functie van repressie in het kader van de Europese eenwording". Over de schuldvraag was men unaniem:

"Voor ons is de vraag naar de "schuld" of "onschuld" van de mensen die vastzitten niet van belang. We hebben geen enkele verantwoording af te leggen tegenover deze staat. Wij beschouwen deze hele operatie als een directe aanval op de ontwikkeling van het politiek verzet van de afgelopen jaren, waar alle genoemde akties deel van zijn, en in die zin als een aanval tegen ons allen gericht die hiervan deel uitmaken."

De anti-imperialisten grepen ook deze tijdelijke verbroedering aan in haar streven om tot een gezamenlijk perspectief te komen.

47

Alle verdachten bleven bij de verhoren hardnekkig zwijgen. Uiteindelijk zat alleen René Roemersma nog vast. Tegen hem was naar opvatting van Justitie wel voldoende bewijs verzameld.

Ook het proces zelf werd door de "anti-impies" aangegrepen om hun gedachten onder het radikaal verzet te verbreiden. Op 9 augustus organiseerde men een manifestatie ter ondersteuning van de "laatste RARA-gevangene". Deze avond stond geheel in het teken van discussies over het verbreden en verdiepen van het links-radicaal verzet. Inzet was wederom: frontvorming. Als discussiestof verscheen er een 90 pagina's dikke reader waarin vertegenwoordigers van verschillende groepen uit de Beweging zichzelf en hun zienswijzen presenteerden.

Op 10 augustus moest alleen René Roemersma voor de rechter verschijnen om zich te verantwoorden voor de RARA-daden, die voor ruim 150 miljoen gulden schade hadden aangericht. Bovendien hadden de aanslagen ook mensenlevens in gevaar gebracht en grote maatschappelijke onrust veroorzaakt, aldus de officier.

Verfsplintertjes en vingerafdrukken bleken de enige overtuigende sporen die naar de betrokkenheid van Roemersma hadden geleid. De Tandy-bonnen werden alleen gezien als aanwijzingen dat hij ook daadwerkelijk onderdelen had gekocht. De officier stelde onder meer dat René Roemersma nooit heeft bekend, maar ook nooit heeft ontkend en hij heeft dus ook nooit een redelijke verklaring kunnen geven voor de aangetroffen sporen.

Roemersma en de zijnen hadden de verdediging echter goed voorbereid, niet alleen hadden ze hun beste advocaten ingehuurd, mr. Ties Prakken en Roemersma's persoonlijke vriend mr. Pieter Herman Bakker Schut; ook hadden zij een aantal getuige-deskundige opgeroepen.

Tijdens het proces hield René zelf een uitgebreid anti-imperialistisch betoog, waarin hij niet meer toegaf dan een sympathisant te zijn van RARA. *"Aanslagen zie ik als noodzakelijk politiek geweld"*, aldus Roemersma. Deze procesverklaring kan gezien worden als een samenvatting van de RARA-ideologie³⁸. Door Prakken werd aangevoerd dat vrijwel al het bewijsmateriaal tegen Roemersma onbruikbaar was omdat het afkomstig was van de huiszoeking in het kraakpand van verdachte, waarbij echter de rechter-commissaris niet overeenkomstig de strikte wettelijke eisen aanwezig zou zijn geweest.

Bakker Schut betoogde:

"Zelfs al zouden de feiten bewezen kunnen worden, dan kan Roemersma nog niet worden gestraft, omdat hij een beroep doet op noodweer: een symbolische maar noodzakelijke verdediging van zowel eigen integriteit als vrij mens, als die van anderen tegen ogenblikkelijke en onrechtmatige aanranding daarvan, door herstructurering van het kapitalisme, door het creëren van voorwaarden voor volkerenmoord."

De Amsterdamse officier van justitie eiste in eerste aanleg zeven jaar cel tegen Roemersma. Uiteindelijk werd 5 jaar gevonnist.

Tegen dit vonnis ging Roemersma in beroep. Op 3 januari 1989 diende voor het Gerechtshof in Amsterdam de beroepszaak. Cruciaal bleek de vraag of de huiszoeking in de woning van Roemersma rechtmatig was of niet. Zoals reeds gesteld, een groot deel van de bewijslast was gebaseerd op deze huiszoeking. Het Gerechtshof oordeelde uiteindelijk dat de rechter-commissaris zijn wettelijke voorgeschreven controlerende taak niet naar behoren had kunnen uitvoeren en bestempelde de huiszoeking als onrechtmatig, hetgeen de onmiddellijke vrijlating van Roemersma tot gevolg had. Overeind bleef een poging tot brandstichting bij de paspoortdrukkerij KEP/ELBA. Op 11 april 1989 werd Roemersma uiteindelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar. Door aftrek van het voorarrest van 9 maanden en toepassing van de strafverminderingregels i.v.m. goed gedrag, betekende dit dat Roemersma niet meer hoefde te zitten.

³⁸ Zie bijlage XIIB.

4.3.17 Aanslag op Thermo Shell Centrum Hilversum (17-04-1989)

In de periode rond het RARA-proces blijft het stil rond RARA. Pas na de vrijlating van René Roemersma doorbreekt RARA in april 1989 de stilte door een brandbomaanslag te plegen op het Shell Thermo Centrum in Hilversum. Het tijdstip en het doel zijn geen toeval. Om het waarom van deze actie beter te kunnen begrijpen is het noodzakelijk om te weten in welke positie de anti-imperialisten, en ook dus RARA, zich op dat moment bevonden.

De Beweging hield zich op dat moment nog immer bezig met de strijd tegen Shell i.v.m. haar belangen in Zuid-Afrika. Discussies binnen de Beweging hadden geleid tot de aanvaarding van het zogenaamde "campagne-model", waarvan het doel was dat zoveel mogelijk actiegroepen en individuele actievoerders - ongeacht de verschillen in hun opvattingen - aan zo'n campagne wilden meedoen. De anti-Shell campagne '89 stond weer onder leiding van het actiecomité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZa). Anders dan in 1988, toen gekozen werd voor een gewelddadige start van de campagne in de vorm van vernielingsacties tegen Shell-stations, werd nu in beginsel en naar buiten toe het vreedzame karakter benadrukt, opdat een

⁴¹ Zie: 4.3.13 Slangensnij-actie Shell station.

zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak tot stand kon komen. Hoogtepunt van de campagne was de blokkade van het Shell-laboratorium (KSLA) in Amsterdam-Noord van 19 tot en met 21 april 1989. De min of meer geweldloze aanpak had als voordeel dat ook de traditionele anti-apartheidsorganisaties en een aantal politieke, maatschappelijke en kerkelijke organisaties benaderd konden worden. Voor SuZa was een geweldloos verloop van essentieel belang voor het verkrijgen van een breed maatschappelijk draagvlak. De 'anti-imperialisten' bleken echter weinig geneigd hun radicale opvattingen en werkwijze ondergeschikt te maken aan de gekozen opzet. Zij maakten dat duidelijk via het verspreiden van een eigen "Radical Anti-Shell Krant".

Tussen beide stromingen bleek er vooral onenigheid te bestaan over de opvatting hoe apartheid gezien moest worden. Veel actievoerders verenigd in het SuZa-comité, lieten zich leiden door het anti-apartheidsaspect, dat zich met name beperkte tot de misstanden van het Zuidafrikaanse apartheidsregime en de rol van Nederlandse bedrijven bij het instandhouden van dit regime. Dit in tegenstelling tot de anti-imperialisten die de rol van Shell veel breder zagen dan alleen als steunpilaar van het apartheidsregime en het bedrijf verantwoordelijk stelden voor de wereldwijde uitbuiting en onderdrukking van mensen.

Het was tegen deze achtergrond, dat er - enkele dagen voor de geweldloos gepropageerde Shell-blokkade van SuZa - door RARA een gewelddadige aanslag plaatsvond tegen een Shell-object.

Op een vrijwel identieke wijze als bij de aanslag op de Makro in Duivendrecht in 1984 en op de PTT-schotelantenne in 1986 werd het Thermo Shell Centrum aangepakt. RARA maakte bij deze aanslag gebruik van relatief eenvoudige middelen.

Bij de aanslag werd voor ruim anderhalf miljoen gulden schade aangericht.

De claimbrief (RARA)

De actie werd via een claimbrief opgeëist door RARA⁴². Hoewel de actie tegen Shell gericht was, ging de verklaring alleen maar in op de onenigheid tussen de anti-imperialisten en SuZa. RARA verweet SuZa onder meer:

"Wij vinden echter dat deze blokkade-actie zich in een verregaande mate heeft gekonformeerd aan de sociaal-demokratische politiek van de komitees en in die zin inhoudelijk in een sterk defensieve positie is beland."

RARA verweet SuZa bovendien dat zij geen oog had voor de anti-imperialistische zienswijze:

"Het lijkt een bewuste keuze van het SUZA de rol die de West-Europese staten spelen niet te willen betrekken bij het inhoudelijke discussieproces rond de blokkade."

In deze verklaring liet RARA ook iets zien van haar perspectief:

"Anti-apartheidsstrijd is handelen vanuit het bewustzijn dat de krachten die apartheid in stand houden dezelfde krachten zijn die onze werkelijkheid bepalen."

⁴² Zie bijlage XV.

Een werkelijkheid, die bestaat uit groeiende tegenstellingen; verpaupering, vereenzaming, deportaties van 'ongewenste vluchtelingen', het afschrijven van groepen mensen, seksisme en racisme. In de ontwikkeling van het politieke proces hier, in onze strijd, moet de scherpte van deze verhoudingen terug te vinden zijn.

Mét spektakel, spektakulair soms, maar bovenal met een lange adem én de inzet om structuren tot stand te brengen, die op basis van inhoudelijke verbondenheid, het succes (of mislukken) van een actie overleven."

SuZa weigerde in 1988 de leus:

51

"René moet vrij!!!"

aan de Anti-Shell campagne '88 te verbinden. SuZa weigerde René Roemersma te erkennen als een martelaar.

Tenslotte trachtte RARA in de verklaring een aantal vooroordelen over haar organisatievorm te ontzenuwen:

"Groepen als RARA wordt wel eens voor de voeten geworpen dat ze een politiek zonder perspectief zou bedrijven omdat dergelijke militante kernen niet toegankelijk en derhalve geïsoleerd zouden zijn. Zeker kent de organisatie in illegale cellen zijn beperkingen. Op zich kan dat nooit perspectief zijn, omdat die vorm van strijd alléén nooit massaal kan worden. Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende - strijdende - groepen, op alle nivo's. Daarbinnen kan én moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is. Als dat de basis is, als de militante praktijk de gezamenlijke discussie voedt en andersom, dan zal er van isolatie ook geen sprake kunnen zijn."

RARA sloot haar verklaring af met een puntsgewijze opsomming van haar politieke doelen:

- Steun de revolutie in Zuidelijk-Afrika, vorm het front in West-Europa⁴³;
- Solidariteit met de strijd van de hongersta(a)k(st)ers in de BRD;
- Vrijheid voor Halil en Mustafa;
- Solidariteit met alle strijdende gevangenen;
- Vluchtelingenbeleid is Europese apartheid, stop de deportaties.

Bij SuZa wisten ze op dat moment één ding zeker; de aanslag in Hilversum was het werk van Roemersma en de zijnen. Zij zagen deze aanslag als een persoonlijke wraakoefening.

De vermoedelijke dadergroep

De opvatting van SuZA dat Roemersma bij deze aanslag betrokken zijn geweest wordt gedeeld. In de claimbrief valt een duidelijke inbreng van te bespeuren, wanneer de brief vergeleken wordt met eerder werk

⁴³ Identiek aan slogan in claimbrief Makro Duivendrecht 1985.

4.3.18 Aanslagen tegen de KMAR Arnhem/Oldenzaal (19-03-1990)

Bijna een jaar duurde het voordat RARA weer van zich liet horen. In de nacht van 18 op 19 maart 1990 werd bij twee Marechaussee-kantoren in respectievelijk Arnhem en Oldenzaal brand gesticht.

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden op 19 maart door middel van een persverklaring door RARA opgeëist⁴⁴. In deze verklaring stelden de claimers dat de aanslagen gepleegd zijn uit protest tegen de rol die de Koninklijke Marechaussee speelde bij het opsporen van illegale vluchtelingen. Het was de eerste maal dat door middel van aanslagen aandacht gevraagd werd voor de vluchtelingenproblematiek. Als doelwit koos RARA de Marechaussee omdat deze 'keurkorpsen' leverde die zich in het verlengde van het Schengen-overleg bezighielden met de opsporing van 'ongewenste vreemdelingen'. *"De uitwijzingsmachine draait niet vanzelf, maar wordt draaiende gehouden door mensenjagers en schrijftafelmoordenaars," aldus RARA. "En zo willen we ze ook in het openbaar behandelen. Het apparaat zelf blijft niet langer buiten schot."*

Tijdstip en target waren weliswaar verrassend, het actie-thema wekte geen verwondering. Het was vooral de anti-imperialistische stroming binnen de Beweging die al geruime tijd belangstelling had voor het vluchtelingenvraagstuk. Dat deze problematiek ook de aandacht had van de RARA-groep, moge blijken uit opmerkingen in de claimbrieven van Thermo Shell:

"Vluchtelingenbeleid is Europese apartheid, stop de deportaties." en de voorloper van RARA, de Groep Koetoh Reh: *"het rechteloos houden van politieke vluchtelingen en het op grote schaal uitzetten van 'vreemdelingen'."*

Hoewel de claim luchtiger en toegankelijker van taalgebruik was, (RARA ondertekent met: *Met vriendelijke groeten, RARA*) vertoonde zij qua stijl, opmaak en ideologie overeenkomsten met eerdere door RARA uitgegeven claims.

Net als in het verleden werd de actie ook ditmaal geplaatst tegen het licht van recente politieke ontwikkelingen. Daarnaast past het actie-thema volledig in de anti-imperialistische ideologie die RARA aanhangt. Door in de claim te benadrukken dat de aanslagen tegen de Koninklijke Marechaussee geen breuk met het politieke verleden van RARA zijn, geven de actievoerders zelf reeds aan dat zij zich volledig identificeren met de daders van de eerdere RARA-aanslagen.

⁴⁴ Zie bijlage XVI.

Dat RARA niet meer deed dan "de vinger op de zere plek leggen", moge blijken uit de passage:

"We weten dat het onmogelijk is om binnen de bestaande machtsverhoudingen tot werkelijke oplossingen te komen. Wij willen ons niet laten leiden door wensdenken. Dit is dan ook niet meer dan een bescheiden bijdrage. Maar uitgaande van onze geschiedenis, positie en praktijk onderzoeken we de mogelijkheden om een militante praktijk te ontwikkelen op de bovenstaande thema's."

Het uiteindelijke doel dat RARA nastreeft, werd eveneens duidelijk:

"Dat het uiteindelijk om een wereld gaat zonder onderdrukking, uitbuiting en vergiftiging, zonder racisme en sexismen is geen pathetische geloofsbelijdenis, maar de kern van het socialisme zoals wij ons dat voorstellen."

53

In een tijd van verrechtsing, waarin linkse idealen verbrokkelen, dicht RARA zichzelf een belangrijke functie toe:

"Zonder hoog van de toren te willen blazen zullen we als links radikale en revolutionaire Beweging moeten pogen weer iets met elkaar op te bouwen. Militant verzet kan daarin een belangrijke rol spelen, het kan de vinger op de zere plek leggen."

Ook over het plegen van aanslagen werd een boekje open gedaan:

"...wij weten heel goed dat militante aanslagen alleen niets opleveren. Een, twee, drie keer een spektakulaire actie verandert op zich ook niets. Wij zien het als een bijdrage aan meer daden, ideeën en discussie."

Inzet van de acties tegen het vluchtelingenbeleid is:

"Armoede moet een erkende vluchtgrond zijn. De oplossing daarvan ligt niet in het terugsturen, maar in een fundamentele wijziging van de internationale economische orde. Tot die tijd zullen wij het deportatiebeleid saboteren en aanvallen!"

Het radikaal linkse blad Konfrontatie van juni 1991 publiceerde een vraaggesprek met een anoniem, die zei namens RARA te spreken. Deze verklaarde dat zijn groep de politieke praktijk had verlegd van de apartheid naar het vluchtelingen- en asielbeleid en dat RARA "militant verzet" zou blijven beschouwen als een legitiem middel om vraagstukken te politiseren⁴⁵. De recente aanslagen zouden, juist nu ook in Nederland de relatie autochtonen-allochtonen tegen de achtergrond van het geweld tegen vreemdelingen in Duitsland een prominente plaats inneemt op de agenda van het politieke en maatschappelijke debat, in de visie van RARA, een bijdrage kunnen leveren aan het mobiliseren van de publieke opinie. Het effect bleek echter tegengesteld. Migranten-organisaties en nieuwsmedia reageerden praktisch unaniem afwijzend; de berichtgeving beperkte zich grotendeels tot het "mysterie" RARA en de aanslagen zelf. Een uitzondering vormde het Amsterdams Solidariteits Komitee voor Vluchtelingen (ASKV), bestaande uit militante activisten dat in een persverklaring staatssecretaris Kosto voorhield dat hij de actie over zichzelf had afgeroepen.

⁴⁵ Zie bijlage XVIb.

4.3.19 Aanslag op het ministerie van Justitie Den Haag (26-03-1990)

Een kleine week later volgde een nieuwe aanslag. Dit keer tegen het Haagse ministerie van Justitie. Niet door RARA zelf, maar door een afsplitsing, zich noemende "Revolutionaire Anti Racistische Aktie Crespo Galende". De ontploffing richtte bescheiden schade aan.

Een half uur voor de aanslag was er bij het ANP en de Haagse politie een telefoontje binnengekomen. Het was echter zo slecht te verstaan dat de plaats van de ontploffing er niet uit opgemaakt kon worden.

De naam van de groepering refereerde aan het in 1981 overleden Spaanse Grapo lid Juan Jose Crespo Galende. Crespo stierf na een hongerstaking van tachtig dagen.

De claimbrief (RARA Crespo Galende)

Bij zowel het ANP, als het Parool en de Volkskrant kwamen claimbrieven binnen, waarin de Crespo Galende de aanslag voor haar rekening nam⁴⁶. De actie was gericht tegen het vreemdelingenbeleid en het verdrag van Schengen. Met name de rol die het ministerie van Justitie hierbij speelde, was onderwerp van de verklaring. Crespo Galende schaarde zich geheel achter de eisen van de "echte" RARA en men verklaarde zich solidair met de hongerstakingende Spaanse Grapo en PCE leden.

De verklaring is duidelijk anti-imperialistisch van toon en inhoud. Ook deze RARA-variant doet een appél op de solidariteit met andere Westeuropese vertegenwoordigers van de links sociale Beweging. Alsof RARA zelf spreekt; zegt zij:

*"We zullen de handen opnieuw ineen moeten slaan en, uitgaande van de reële situatie, een duidelijke strategie moeten ontwikkelen om door deze hegemonie heen te breken." ...
"Naast al het noodzakelijke - en vaak ondankbare - politieke werk, denken wij dat militante actie een noodzakelijk onderdeel is van die strijd."*

⁴⁶ Zie bijlage XVII.

4.3.20 Aanslagen op woonhuis van Staatssecretaris Kosto te Grootchermer en ministerie van Binnenlandse Zaken Den Haag (13-11-1991)

In de vroege ochtend van 13 november 1991 ontploften bommen bij de woning van de staatssecretaris van Justitie mr. A. Kosto in het Noordhollandse Grootchermer en in het ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag. Korte tijd voor de aanslag op het huis van Kosto werd deze telefonisch aangekondigd. De waarschuwing bestond uit het afspelen van een bandje, waarvan de tekst was opgebouwd uit radio-fragmenten.

Een na de telefonische melding ter plekke gesnelde politie-agent trof achter de woning van Kosto een verdacht pakket aan. Enige tijd later ontplofte dit pakket. Door de bom werd grote schade aangericht aan het woonhuis van Kosto.

Het was overigens de eerste maal dat RARA een persoonsgerichte actie voerde.

Ook voor de bomaanslag tegen het ministerie werd van tevoren telefonisch gewaarschuwd. Een anonieme beller attendeerde de Haagse brandweer op een bomaanslag tegen het ministerie van Justitie. Enkele ogenblikken later ontplofte in een toiletruimte in het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat grenst aan het gebouw van Justitie, een zware bom. De ravage was ook hier enorm. Door de enorme kracht van de explosie werden wanden en delen van de gevel weggeslagen. Van de toiletruimte was alleen nog het bordje met het opschrift "heren" intact, van de deuren en sanitair was niet veel meer over dan puin en splinters. De schade werd geraamd op ruim 10 miljoen gulden.

De claimbrief (RARA)

De aanslagen werden in een tien pagina's tellend "Kommunikee"⁴⁷ opgeëist door RARA (andere spellings-wijzel: Revolutionaire Anti Racistische Actie). Het Kommunikee opende met twee humoristisch bedoelde slogans:

"EXPLODERENDE TOILETPOTTEN BIJ MINISTERIE VAN JUSTITIE VEROORZAAKT DOOR WEGWERPEN ASIELRECHTEN?"

en

"STAATSSECRETARIS KOSTO SLAAT HAND AAN EIGEN SCHUUR UIT ANGST VOOR ILLEGALE BOLLENPELLERS?"

Uit de inleiding van de brief bleek dat er door RARA een slordigheidje in de uitvoering van de actie was geslopen: de bommenleggers hadden zich in de locatie vergist. In plaats van het gebouw van het ministerie van Justitie werd het daarnaast gelegen ministerie van Binnenlandse Zaken slachtoffer van de aanslag.

Na de inleiding opent de verklaring met een lang (vier pagina's) overzicht van ontwikkelingen en gebeurtenissen in Nederland en elders in Europa, waaruit - volgens RARA - blijkt dat in EG-verband systematisch wordt gewerkt aan maatregelen en regelingen om asielzoekers en vluchtelingen te weren. De vraag hoe *"de xenofobie van de politiek tot wasdom is gekomen"* wordt als volgt beantwoord: RARA geeft een schets van de internationale politieke en economische situatie die zich kenmerkt door toenemende welvaart op het noordelijk halfrond en negatieve economische groei op het zuidelijk. De Verenigde Staten en de Europese Gemeenschap hebben er, bij gevolg, alle belang bij een zo restrictief mogelijk toelatingsbeleid te voeren; internationale politiek, aldus RARA, bepaalt de spelregels en marges voor nationaal beleid, beleidsmakers zaaien vreemdelingenhaat en oogsten passieve instemming.

⁴⁷ Zie bijlage XVIII.

De verklaring mondt uit in de volgende eisen:

"Kern is dat naast oorlog, milieurampen en sexe-specifieke vluchtgronden, armoede een erkende vluchtgrond moet zijn"⁴⁸. De oplossing ligt niet in het terugsturen van vluchtelingen, maar in een fundamentele wijziging van de internationale economische orde. Op weg daarheen moet:

- *het vluchtelingenbeleid uit handen van politie, marechaussee en justitie;*
- *geen gedwongen opsluiting in kampen;*
- *geen vreemdelingenbewaring;*
- *opheffing van artikel 18a dat het mogelijk maakt vluchtelingen vast te zetten;*
- *vrije toegang voor vluchtelingen tot noodzakelijke financiële, juridische, sociale, educatieve en medische voorzieningen."*

56

In een soort post-scriptum worden gelijkgezinden opgeroepen om toch vooral de moed niet te laten zakken, ondanks de crisis waarin revolutionair en radicaal links verkeert. De verklaring eindigt, na de verzuchting "ook wij hebben 'het' antwoord niet" met de uitnodiging aan geestverwanten om op uiteenlopende manieren de strijd voor een andere toekomst gezamenlijk te voeren.

Vergelijking van deze met de eerder verspreide claims na de aanslagen tegen de KMAR en Justitie, leidt tot de vaststelling dat de eisen, qua formulering, praktisch identiek zijn. Punt van overeenkomst is ook dat de verklaringen uitsluitend betrekking hebben op de politieke beleidsmakers en ambtelijke organen. RARA lijkt er definitief mee gestopt te zijn om het bedrijfsleven "aan te vallen".

De vermoedelijke dadergroep

Naar aanleiding van de dubbele aanslag werd in opdracht van de Landelijk Officier van Justitie belast met Terreurbestrijding een landelijk researchteam geformeerd dat onder zijn leiding het onderzoek naar de daders verrichtte. Het researchteam, met de naam -team, kreeg onder meer tot doel de daders van deze aanslag op te sporen en te identificeren. Ondanks enorme inspanningen slaagde ook dit team er niet in enige duidelijkheid te scheppen.

⁴⁸ Laatste eis werd ook gesteld in claimbrief KMAR Oldenzaal/Arnhem.

4.3.21 Aanslag ministerie van Sociale Zaken/DIA Den Haag (01-07-1993)

"Tot de volgende keer." Met deze woorden besloot de actiegroep RARA de verklaring waarin de zij de bomaanslag op het ministerie van Sociale Zaken opeiste.

57

Op 1 juli 1993, na een stilte van ruim anderhalf jaar, was RARA weer terug. Een zware bom veroorzaakte een enorm gat in de achtergevel van het Haagse Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Drie kwartier voor de aanslag kreeg de brandweer een telefonische waarschuwing. Maar het vinden van een bom in het enorme departementsgebouw bleek een onmogelijke opgave.

De claimbrief (RARA)

Later op de ochtend, rond vijf uur, kwam over de fax van Radio Rijnmond een vier vellen tellende verklaring binnen, waarin de aanslag werd opgeëist door de Revolutionair Anti Racistische Actie (RARA)⁵⁰. In de verklaring stelt RARA het te hebben gemunt op de Dienst Inspectie Arbeidsverhoudingen (DIA) van het departement, omdat die afdeling een spilfunctie vervult in de jacht op illegalen.

De ravage bij de DIA

Ook nu weer was er sprake van een slordigheidje in de uitvoering van de aanslag: in de verklaring is sprake van een bom op de derde etage, terwijl de vierde verdieping getroffen werd.

⁵⁰ Zie bijlage XIX.

De verklaring van Sociale Zaken sluit naadloos aan op het communiqué van de aanslagen in november '91. Ook nu komt naar voren dat het vluchtelingen- en asielbeleid niet een geïsoleerd actiepunt vormt voor de daders, althans voor de schrijvers van de verklaring. Zij plaatsen het binnen de context van een, in hun visie, fundamenteel verkeerde ordening van de menselijke en economische verhoudingen, zowel nationaal, Europees als mondiaal. In één opzicht wijkt de laatste claim af van die in november 1991. Werden toen geestverwanten opgeroepen vooral niet de moed te laten zakken en de strijd voor een andere toekomst gezamenlijk te voeren, nu wordt fatalistisch geconstateerd dat *"het overgrote gedeelte van de spraakmakende, zich vroeger links voelende en noemende gemeente (zich) wentelt in de modderpoel van zogenoemde linkse ongelijk."* Anders dan in 1991 lijkt men thans zonder illusies te zijn, klinkt geen hoop door op samenwerking met andersdenkende gelijkgezinden. RARA beschouwt zich zelf als de *"radicale, continue en compromisloze oppositie."*

RARA lijkt zich te hebben teruggetrokken op zichzelf, op het eigen gelijk - een bedenkelijke ontwikkeling zoals de RAF in Duitsland heeft laten zien - en is daarmee, wat toekomstige doelwitten en timing betreft, nog onvoorspelbaarder geworden.

Experts vonden de laatste RARA-claim nogal mager: slechts vier pagina's. Waar waren de tijden gebleven dat RARA nog met gemak tien pagina's vol schreef? Gelukkig hoefden zij maar enkele dagen te wachten. Op 4 juli werd via het KRO-programma "Brandpunt" een nieuw negen pagina's tellend communiqué⁵¹ openbaar gemaakt, dat omschreven kan worden als een politiek manifest dat een nadere uitwerking geeft van de overwegingen die tot de aanslag hebben geleid. Tevens bevat dit communiqué een grove schets van de te volgen strategie.

Het artikel is voor het overgrote gedeelte gewijd aan het vluchtelingen- en asielbeleid, toegespitst op de positie van de illegalen. Verder gaat het in op de afbraak van de sociale zekerheid, die noodzakelijk is in het kader van de Europese eenwording en die leidt tot verrechtiging van de samenleving, in het bijzonder tot de opkomst van extreem rechts.

RARA's analyse gaat uit van een reeks onverzoenlijke tegenstellingen, te weten die tussen kapitaal en arbeid, tussen de politieke en economische elite in Nederland - belichaamd door de politieke partijen PvdA, CDA en VVD en de grote ondernemingen - en een onderklasse, tussen de Europese regelgeving en de belangen van de Nederlandse democratie, tussen het *imperialistisch/ neo-kolonialistische Westen en het uitgebuite Zuiden*.

RARA constateert dat radikaal links in een diepe crisis verkeert. *"En juist daarom is het een eerste vereiste dat er thans een radicale, permanente en compromisloze oppositie bestaat."* RARA beoogt een *"prijskaartje (te hangen) aan beleid dat ontmenselijkt en vernedert"*, ook om de zo noodzakelijke ruimte te bevechten, waarin een politieke en culturele tegenbeweging - die gebruik maakt van andere strijdvormen - tot ontwikkeling kan komen.

Uit de tekst is duidelijk dat RARA zichzelf als de *"radicale permanente en compromisloze oppositie"* beschouwt. Zij ziet zich als een voorhoede van een nieuwe tegenbeweging, wil in dat opzicht als katalysator fungeren - zonder optimistisch te zijn over het perspectief - maar ziet "radicale" (= gewelddadige) actie ook als doel op zich, als de prijs die de "elite" hier en nu voor het gewraakte beleid moet betalen.

⁵¹ Zie bijlage XX.

De vermoedelijke dadergroep

Ondanks de beloning van 200.000 gulden voor het oplossen van de RARA-aanslag op Sociale Zaken, is de gouden tip niet binnen gekomen.

4.4 De structuur van RARA

Over het ware gezicht van RARA is al veel geschreven en gespeculeerd. Maar nog nooit is er iets bekend geworden over de feitelijke organisatievorm van RARA. In deze en de volgende paragraaf zal op basis van feiten getracht worden te komen tot een schets van de structuur van RARA en haar manier van actievoeren.

Het is waarschijnlijk onjuist te veronderstellen dat RARA één vaste kern is die nimmer van samenstelling wijzigt. Doch het tegenovergestelde van dit beeld: een vrij te gebruiken naam, lijkt evenzeer onwaarschijnlijk. Een aannemelijke optie is dat RARA vermoedelijk een zogenaamde "cellenstructuur" kent. Over een eventuele invulling van de RARA-structuur zijn slechts zeer summere gegevens bekend. De meest duidelijke aanwijzingen daarvoor worden gevonden in de claimbrief van Thermo Shell.

Op het verwijt dat RARA zich elitair en weinig toegankelijk opstelt, antwoordt zij:

"Zeker kent de organisatie in illegale cellen zijn beperkingen. Op zich kan dat nooit perspectief zijn, omdat die vorm van strijd alléén nooit massaal kan worden.

Waar het echter om gaat, is de samenhang tussen de verschillende - strijdende - groepen, op alle nivo's.

Daarbinnen kan én moet een militante praktijk bijdragen aan de ontwikkeling van het revolutionaire, politieke proces hier. Door grenzen te stellen, de woede een stem te geven, te laten zien dat verzet mogelijk is.

Als dat de basis is, als de militante praktijk de gezamenlijke discussie voedt en andersom, dan zal er van isolatie ook geen sprake kunnen zijn."

Overigens kan de aanduiding "illegale cellen" op tweeërlei wijze worden opgevat: RARA ziet zich als één illegale cel óf RARA bestaat zelf uit meerdere illegale cellen.

Deze informatie en een aantal waarnemingen die rondom de RARA-acties gedaan werden, kunnen wijzen op een cellenstructuur. Deze structuur ziet er in grote lijnen als volgt uit:

Cel 1: De ideologen en theoretici

De ideologische en strategische inbreng berust bij de oude RARA-kern, René Roemersma, die zich bezighouden met de "analyse van maatschappelijke ontwikkelingen en politieke verhoudingen om daaruit doelen met betrekking tot de praktijk te formuleren"⁵³.

⁵³ Uit: Rara interview in Konfrontatie - juni 1991.

Aangenomen wordt dat ook gelijkgezinden die deel uitmaken van hun directe relatienetwerk, betrokken worden bij de voorbereiding van acties.

Cel 2: De technici

61

Bij de bouw van de bommen en de ontwikkeling ervan spelen René Roemersma en een vooraanstaande rol.

Het hier aangegeven onderscheid tussen cel 1 en 2 zal in de praktijk waarschijnlijk nauwelijks bestaan. Niet uitgesloten moet worden dat dit tweetal hulp krijgt van derden. Met name de overstap van brandbommen naar explosieven is iets dat niet goed geplaatst kan worden. Niet uitgesloten moet worden dat men hierbij onderricht heeft gehad van personen die meer ervaring hadden met het werken met springstoffen. Een eventuele Duitse of Ierse inbreng moet dan ook niet uitgesloten worden.

De volgende "cellen", op te vatten als het "RARA-Umfeld", zijn de meest onduidelijke binnen de RARA-organisatie.

Cel 3: De trouwe aanhangers

Bij de feitelijke uitvoering van de acties, te denken valt aan verkenning, het plaatsen van de bommen en het claimen van de aanslag, lijken iedere keer anderen betrokken te zijn.

van RARA dat zij uitgebreide verkenningen uitvoert.

Het past in de werkwijze

tracht men zo veel mogelijk in eigen hand te houden.

Ook deze fase van uitvoering

Bij de contacten tussen de verschillende taakgroepen/-cellen wordt bij RARA vermoedelijk gebruik gemaakt van een "verbindingsman".

Cel 4 "De sympathisanten"

Het wordt niet waarschijnlijk geacht dat de bommen geplaatst worden door de dezelfde personen die de verkenning uitvoeren. Bij de laatste aanslagen zijn er namelijk fouten gemaakt bij de plaatsing van de explosieven. De uitvoerders zijn waarschijnlijk mensen die door leden van het directe relatienetwerk van RARA volledig vertrouwd worden en die bereid zijn de bom te plaatsen. Zij maken dan ook geen deel uit van het vaste relatienetwerk van RARA. Tot deze groep moeten ook gerekend worden alle buitenlandse contacten. Tactisch kan dit laatste voor de daders voordelen opleveren. Immers, deze personen zijn vrijwel onbekend bij de Nederlandse politie-organen.

Al met al hebben we bij RARA te maken met een steeds wisselende groep van personen, die verbonden zijn door een gemeenschappelijke ideologie. Dat we te maken hebben met een relatief vaste ideologische kern lijkt bevestigd te worden door verschillende waarnemingen. Relatief vast: omdat er ook binnen deze kring wijzigingen hebben plaatsgevonden. Een aantal personen dat in het verleden deel uitmaakte van de vaste kern, heeft zich teruggetrokken en vult zijn leven nu met andere idealen.

4.4.1 RARA-(kern)groep

In deze nota wordt meermaals gesproken over de (vermoedelijke) "RARA-(kern)groep"; hiermee wordt bedoeld diegenen die reeds in een vroeg stadium betrokken worden bij de voorbereiding van de aanslagen. Van deze kerngroep maken vermoedelijk deel uit:

1. René Roemersma;

4.4.2 Internationale contacten

De anti-imperialisten onderhouden vanuit hun internationale oriëntatie nauwe contacten met geloofsgenoten in het buitenland. De personen die tot de RARA-kerngroep gerekend worden wijken hierin niet af. De afgelopen jaren werd een aantal opvallende contacten vastgesteld.

Vanuit de anti-imperialistische solidariteitsgedachte hebben veel vermoedelijke RARA-leden contacten met Zuid-Amerikanen, in het bijzonder met vertegenwoordigers van het FMLN.

4.5 Modus Operandi

4.5.1 Keuze van het actiedoel

Bij de voorbereiding van de aanslagen wordt door de RARA-kerngroep nauwgezet onderzoek verricht. Niet alleen is men m.b.t. het object van aanslag zeer goed geïnformeerd, ook bij de uitvoering wil men geen enkel risico lopen. De kern die de aanslag voorbereidt is n.a.w. zeer klein, dit om voortijdig uitlekken van de plannen te voorkomen. Bij de voorbereidingen zijn in eerste instantie alleen leden van cel 1 en 2 betrokken. De keuze voor een doel nemen deze kernen op basis van twee overwegingen:

- a de actualiteit;
- b de uitvoerbaarheid.

Men tracht de publiciteit die er rond een actueel thema is aan te grijpen om de RARA-ideologie op dit punt uit te dragen. De haalbaarheid van een aanslag is afhankelijk van een aantal factoren, zoals aanwezige beveiligingsmaatregelen, kans op persoonlijk letsel, e.d.

Uit de persverklaringen van RARA valt op te maken dat men moet beschikken over een goed archief/documentatie-systeem.

4.5.2 Emotie

In een enkel geval speelt er bij de keuze van een actiedoel nog een derde, subjectieve, overweging mee: emotie. De grens tussen ideologische objectiviteit en emotionele bewogenheid is vaak bij RARA moeilijk aan te geven. Door de enorme betrokkenheid van de RARA-ideologen bij het wel en wee van de "onderdrukten" van deze samenleving wordt er nogal eens impulsief gereageerd op een actie van haar maatschappelijke omgeving. Voorbeelden van RARA-aanslagen waarbij emoties een niet onbelangrijke rol speelde waren: Boot-Olie (woede over verzwijgen RARA-aanslag door pers), Thermo Shell Centrum (woede over SuZA-opstelling t.o.v. RARA) en vermoedelijk Sociale Zaken (woede over optreden KMAR tegen Roemeense asielzoeker).

Het blijkt met name Roemersma te zijn die zeer impulsief reageert op misstanden in de maatschappij.

4.5.3 De bommen

Na een vergeefse poging om een echte springstof als bom te gebruiken bij de aanslag op het Van Heutsz-monument, waarbij ondanks het mislukken van de aanslag toch een gewonde viel, ging RARA over op een veiliger type bom. In eerste instantie gebruikte men bommen van het type zoals ze algemeen bij de Beweging bekend waren en zoals ze in het actieblad BLUFI werden gepromoot⁵⁵. Deze veroorzaakten "slechts" brand en rook. Uit eigen veiligheidsoverwegingen maakte men in bijna alle gevallen gebruik van een tijdvertrager. Slechts in één geval, namelijk bij de aanslag tegen emballagebedrijf Van Leer in Amstelveen, was er sprake van ordinaire brandstichting.

⁵⁵ Zie bijlage II B.

In 1991 staakte RARA het gebruik van brandbommen. Men ging weer over op het gebruik van explosieven. Hoewel er nauwelijks sporen van deze bommen werden teruggevonden, werd er op basis van de kracht van de explosies geconcludeerd dat er springstoffen gebruikt moeten zijn.

De achterliggende reden om over te stappen van de beproefde methode van brandbommen naar het gebruik van zwaardere bommen is onduidelijk. Mogelijk heeft dit te maken gehad met het feit dat brandbommen toch niet zo succesvol waren. In een aantal gevallen was de schade beperkt en baarde de aanslag nauwelijks opzien. Daarnaast wordt een brandbom geplaagd door allerlei veiligheidsmaatregelen zoals rookmelders, halon-blussers, sprinklersystemen e.d. Hierdoor kan de bom niet haar werk doen en worden er ongewild sporen achtergelaten. Een andere overweging kan zijn dat er voor brandbommen een grote hoeveelheid brandbaar materiaal nodig is. In het geval van de Makro-branden gebruikte men hiervoor de aanwezige goederen, bij andere aanslagen voorzag men de ontstekingsunit van enkele jerrycans met een mengsel van benzine en olie. Bij de huidige keuze van de doelen, overheidsgebouwen, ontbreekt de mogelijkheid om ongezien enkele jerrycans naar binnen

te smokkelen en grote hoeveelheden brandbaar materiaal zijn er evenmin. Ondanks het grotere risico op persoonlijk letsel bij het gebruik van springstoffen, is het mislukken van de aanslag hiermee vrijwel uitgesloten. Het grotere risico op letsel denkt RARA uit te kunnen sluiten door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Een veilige uitvoering van de aanslagen meent RARA te kunnen garanderen op grond van haar ervaring. In alle jaren is er slechts één gewonde gevallen. Welke terroristische actiegroep heeft zo'n concludentestaat? Ook bij de laatste aanslagen is er vermoedelijk gebruik gemaakt van tijdvertragers .

RARA heeft nog nimmer een bom gebruikt die door middel van afstandsbediening tot ontplofing wordt gebracht. Daarnaast wordt dit type bom hoofdzakelijk toegepast bij bewegende doelen.

4.5.4 De uitvoering

Hoewel er over de identiteit van de uitvoerders van de RARA-aanslagen, "de bommenleggers", niet veel meer dan speculaties bestaan, zijn er toch enkele gebruiken van de vermoedelijke dadergroep bekend die een rol spelen bij de uitvoering.

Over één ding bestaat geen twijfel: RARA speelt bij de uitvoering op "safe". Zij zal er alles aan doen om niet ontmaskerd te worden. Nu zal dat niet zo snel gebeuren, want de naam RARA kan vrij door iedere anti-imperialist gebruikt worden. De daders kunnen wel ontmaskerd worden, het acroniem RARA zal blijven bestaan. Maar desondanks spelen alle bekende RARA-leden en sympathisanten op safe.

Hoewel bovenstaande ver gezocht lijkt te zijn, moet niet vergeten worden dat de anti-imperialisten als geen ander op de hoogte zijn van de werkwijze van justitie en veiligheidsdiensten. Via de hun bevriende advocaten en onderzoekscollectieven zoals "Jansen en Janssen" wordt men regelmatig geïnformeerd over de mogelijkheden van haar tegenstanders.

Een ander aspect dat een rol speelt bij de uitvoering is de kans op persoonlijk letsel. Tot op heden heeft RARA een welbewust beleid gevoerd om te voorkomen dat er slachtoffers zouden vallen bij de aanslagen. Niet alleen koos men een tijdstip uit waarop er vrijwel geen personen in de nabije omgeving van de bom konden zijn, ook zorgde men bij iedere aanslag voor, in de ogen van RARA, afdoende veiligheidsmaatregelen. Men plaatste waarschuwborden, voorzag bommen van waarschuwende teksten en belde van tevoren op om voor een aanslag te waarschuwen. Om niet afgeschilderd te worden als een roekeloze actiegroep, werden de beveiligingsmaatregelen ook in de persverklaringen uitdrukkelijk vermeld. Toch neemt men met de laatste aanslagen een groter risico. De enige herkenbare waarschuwingen zijn de telefonische aankondigingen. Men vertrouwt op het verantwoordelijkheidsbesef van derden. Tot op heden is dit vertrouwen niet geschaad. Maar dat het ook eens mis kan gaan, is wel gebleken bij de aanslag op het Van Heutsz-monument.

67

4.5.5 Communicatie

De anti-imperialisten zijn rondt communicatiespecialisten. Alle mogelijke communicatiemiddelen worden door leden van deze groep gehanteerd.

4.5.6 Financiën

Niet alleen wie de RARA-actors zijn fascineert menigeen, ook de financiering van RARA is regelmatig onderwerp van speculatie.

Dat men zich ook van minder legale manieren bedient, blijkt wel uit "de postwissel-fraude"-zaak⁵⁶.

Opzienbarend was de valse V&D-kado-bonnen-actie in 1986 van de anti-imperialistische actiegroep "Revolutionaire Cellen". Rond de feestdagen in december werden door deze actiegroep 16.000 kadobonnen van V&D verspreid, met een totaal bedrag van een half miljoen gulden. De actie was volgens de claimbrief gericht tegen de onderdrukking van de "onderklasse". Opvallend is dat deze claimbrief was opgenomen in de speciale samengestelde extra reader voor het congres Solidariteit en Verzet.

4.5.7 Karakteristieken van RARA

Op grond van de studie die naar RARA werd verricht kunnen samenvattend de volgende karakteristieken van deze groep gegeven worden.

- *RARA is het militante gezicht van de anti-imperialistische actievoerders in Nederland.*
- *RARA heeft geen vast afgebakend actieterrain; actiedoelen worden bepaald op grond van actualiteit, de imperialistische achtergrond/setting van het object en de mogelijkheden om een actie "veilig" uit te voeren.*
- *RARA is zich er terdege van bewust dat zij voor een enorme, haast onmogelijke, opgave staat om de huidige maatschappij om te vormen; zij gaat deze uitdaging niettemin aan.*
- *RARA voert een beleid om bij haar aanslagen persoonlijk letsel te voorkomen. Haar aanslagen zijn gericht op het veroorzaken van materiële schade, geen persoonlijk letsel.*
- *Het op de been brengen van een anti-imperialistische massabeweging lijkt na de SoZa-aanslag geen doel meer van RARA; doel is zaken ter discussie te stellen en trachten politieke grenzen te verleggen ten voordele van de anti-imperialistische zienswijze.*

⁵⁶ Zie: 3.6.1 De Postwisselfraude.

- *RARA-ideologen hebben te maken met een ineenstorting van anti-imperialistische politieke voorbeelden. Meer en meer wordt men op zichzelf aangewezen om aan de eigen idealen inhoud te geven.*
- *RARA wordt beïnvloed door Duitse voorbeelden, zoals de RAF en Revolutionaire Cellen.*